

prcs

gemeente **Goeree-
Overflakkee**

Koers kiezen is noodzakelijk, koers
houden doorslaggevend.

Samen Keuzes Maken Scenario 4: fase 2
Werkgroep SMK Goeree Overflakkee, PRCS – vs 1.1 d.d. 18 mei 2026

1. Management samenvatting

De kern van de opgave en het voorstel voor besluitvorming

2. Het verhaal

Wat vraagt onze opgave en welke rollen spelen we als gemeente dan?

3. De drie scenario's

Hoe de scenario's eruit zien en wat daarbij de knoppen zijn om aan te draaien

4. De menukaart

De samenstelling van de scenario's en de daarbij behorende maatregelen

5. Het voorkeursscenario

Het voorkeursscenario en waarom wij dit vinden

6. De inbedding

Wat nodig is om dit te realiseren en wat ons tegen gaat houden

Bijlagen:

1. Maatregelen
2. Verantwoording
3. Context

1. Management Samenvatting

Het sein staat op oranje

Inleiding

Met elkaar

Vorig jaar oktober zijn wij gestart met een groep enthousiaste medewerkers van de gemeente Goeree-Overflakkee. Mensen met hart voor het eiland en grotendeels ook van hier. Ze maken deel uit van de gemeenschap. Dit heeft gemaakt dat wat er nu voor u ligt draagvlak heeft binnen de ambtelijke organisatie. Nog niet bij iedereen, maar het zaadje is geplant.

Wij willen de kerngroep en iedereen die in de tweede lijn heeft meegewerkt bedanken voor de samenwerking en de noeste arbeid die is verricht om tot dit rapport te komen.

5 mei 2026,

De kern van de opgave

€16 mln

verwacht netto tekort in 2040

14

dorpskernen — elk nog met eigen
voorzieningen

€19,1 mln

aan gevonden maatregelen in het
tussenscenario 2040

Stijgende exploitatielasten, toenemende zorgbehoefte, ambitieuze plannen in de fysieke ruimte en een lagere rijksbijdrage dwingen tot fundamentele keuzes voor een houdbare toekomst. Niets doen betekent in 2030 een tekort van ongeveer € 10,2 mln. oplopend naar € 16 mln. in 2040. Dan komt het stuur in handen van de provincie, omdat de gemeente onder toezicht wordt geplaatst (artikel 12 gemeente).

In fase 1 van dit onderzoek kregen we inzicht in de meest kansrijke voorzieningen en het daarbij behorende financiële beeld. Deze fase beantwoordt de drie vervolgvragen:

1. Kom met een **visie op de gewenste roldefiniëring** van de gemeente ('waar zijn we van');
2. Werk deze visie uit in **scenario's ('keuzeopties')** langs de lijnen van integraliteit en clustering, gemeenschapszin, samenredzaamheid en vitaliteit van de kernen;
3. Kom met een **inhoudelijk voorkeursscenario** ('waar willen we naartoe').

Er is in het basisscenario voor € 20,8 mln. aan maatregelen gevonden. Het tussenscenario kent een optelsom van € 19,1 miljoen bestaande uit € 11,1 mln. aan bezuinigingen en € 8 mln. forse verhoging van de belastingen en heffingen. Er is € 16 mln. nodig om het gat richting 2040 te dichten. Geen kleine opgave!

Het voorstel op hoofdlijnen

Roldefiniëring

Gemeente ook als regisseur en kaderstellend partner — niet als enige aanbieder van voorzieningen.

Schaalniveau en identiteit

Differentiatie: dorp, district en eiland afhankelijk van het type voorziening en de lokale draagkracht met grote aandacht voor normering en efficiency.

Voorkeursscenario

Voor het tussenscenario geldt een 'gedeelde verantwoordelijkheid' als evenwichtig vertrekpunt voor de raad.

Financieel effect voorkeursscenario (richting 2040):

Structurele besparingen in het tussenscenario bedragen circa € 11 mln. vanuit de maatregelen op de verschillende thema's van de begroting. Het resterende tekort van € 8 mln. wordt gedekt met maatregelen in de belastingen- en heffingen, zoals afvalstoffenheffing, OZB en toeristenbelasting. Hiermee is ook de begroting voor 2030 sluitend te krijgen, een voorwaarde voor de meerjarenbegroting 2027-2030.

De ingrepen zijn fors, ongeveer € 3,9 mln. moet worden bespaard op het fysiek domein. Zo'n € 7,4 mln. op het sociaal domein, waar ook ruimtelijke voorzieningen zoals buurthuizen en zorg onder vallen Dit naast een flinke verhoging in de belasting- en heffingsfeer.

Dit betekent dat het ambtelijk apparaat de komende jaren aan de slag moet om dit in goede banen te leiden. Op het vlak van herformuleren van beleid en het communiceren en activeren van de samenleving om voortaan samen de klus te klaren. Het vraagt dus van de ambtelijke organisatie vooral eerst meer inzet om dit voor elkaar te krijgen. Pas later kan op basis van de gekozen maatregelen en de uitvoering ervan, eventueel bespaard worden op ambtelijke inzet.

De kernkeuzes – de vier assen

1

Schaalniveau per voorziening (basis per kern of eilandbrede concentratie)

Welk type voorziening wordt op dorps-, districts- of eilandniveau georganiseerd en waarom?

2

Normering (maatwerk of strikte normering)

In welke mate kiest de gemeente voor maatwerk voor specifieke doelgroepen of voor strikte normering volgens landelijke of algemeen aanvaardbare kengetallen?

3

Roldefiniëring (gemeente draagt of de samenleving)

Welke rol neemt de gemeente: aanbieder, facilitator of regisseur? Dit bepaalt de reikwijdte van alle overige keuzes.

4

Dorpskernen (identiteit of efficiency leidend)

Kiest de gemeente in de afweging van maatregelen voor een leidend principe van identiteit van dorpskernen, dus elk dorp eigen faciliteiten of voor efficiency?

Vier assen bepalen de positie van de gemeente

Elke as loopt tussen twee uitersten. Uw keuze op elke as vormt samen het profiel van de gemeente en de basis voor de te nemen maatregelen.

De gemeente regelt en betaalt alles

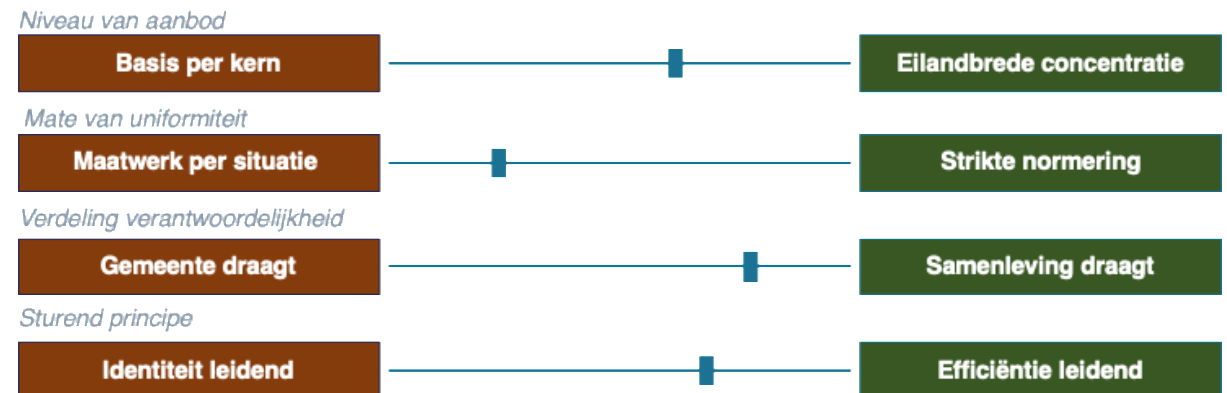
Als het schuifje (de blauwe lijn) aan de linkerkant staat betekent dit dat het duur is voor de gemeente en dus richting het maximale scenario gaat (waarover later meer). Elke dorpskern kent een basisvoorziening, de gemeente draagt de kosten en de lokale identiteit is leidend.

De samenleving draagt de lasten

Het meest betaalbare scenario voor de gemeente is als het schuifje rechts staat, de samenleving draagt, we kennen strikte normering, efficiency is leidend en we denken en werken op eiland-breed niveau.

De belasting sluit het hek

Het blauwe balkje laat zien wat er nodig is om de begroting sluitend te krijgen. In het maximale scenario wordt de belasting navenant verhoogd. In het basisscenario nauwelijks.

An open book is shown from a top-down perspective, with its pages fanned out. The background is dark, featuring several out-of-focus, colorful bokeh lights in shades of green, yellow, blue, and pink. The text is overlaid on the center of the book's pages.

2. Het verhaal

Wat is het verhaal achter de keuzes?

Terug naar de basis

Goeree-Overflakkee staat voor een fundamentele keuze. Jarenlang is er gebouwd aan een gemeente met een breed en toegankelijk voorzieningenaanbod. Na de fusie in 2013 is hard gewerkt om de basis op orde te krijgen, terwijl tegelijkertijd in alle kernen voorzieningen in stand zijn gehouden en ambities zijn ontwikkeld. Dat heeft geleid tot een eiland met sterke gemeenschappen en een rijk maatschappelijk leven. Maar die werkelijkheid is niet langer financieel houdbaar.

De financiële positie van de gemeente maakt duidelijk dat een koerswijziging onvermijdelijk is. Het verwachte tekort loopt op tot ongeveer € 16 miljoen in 2040 na al diverse maatregelen die in de kadernota 2025 zijn genomen zoals de inzet van reserves en verhoging van enkele belastingen en heffingen. Dat is geen marginale opgave: het gaat om bijna de helft van de beïnvloedbare ruimte binnen de gemeentebegroting. Met andere woorden: dit raakt de kern van wat de gemeente doet en kan doen.

Zonder ingrijpen komt de financiële zelfstandigheid van de gemeente onder druk te staan, met als reëel risico verscherpt provinciaal toezicht. De boodschap is daarmee helder en urgent: dit is geen optimalisatievraagstuk, maar een noodzakelijke stap terug naar de basisuitgangspunten wat de gemeente wil en kan zijn.

De noodzaak van scherpe en soms pijnlijke keuzes

De omvang van de opgave laat geen ruimte voor uitstel of halve maatregelen. Om die reden heeft uw raad op 10 juli 2025 aan ons college de opdracht verstrekt tot het uitwerken van een fundamenteel toekomstscenario over de voorzieningen in onze gemeente. Deze opdracht omvat twee fases, te weten: fase 1 inventarisatie (wat hebben we) en fase 2 visievorming (waar zijn we van).

In fase 1 is zichtbaar geworden dat het huidige voorzieningenniveau, de spreiding daarvan over de kernen en de optelsom van ambities niet in balans zijn met de financiële mogelijkheden van de gemeente. In het verleden zijn keuzes gemaakt die begrijpelijk zijn vanuit betrokkenheid bij de kernen en het streven naar kwantiteit en kwaliteit. Maar de financiële realiteit dwingt nu tot een andere benadering.

Terug naar de basis

Het is daarbij geen reële strategie om te wachten op oplossingen van buiten. De landelijke ontwikkelingen laten zien dat ook het Rijk scherp moet sturen op betaalbaarheid. De verantwoordelijkheid ligt hier – bij de gemeente zelf. Dat betekent dat Goeree-Overflakkee terug moet naar de basis: wat is noodzakelijk, wat is houdbaar en wat kunnen en willen we als gemeente nog zelf doen?

Deze herijking vraagt om duidelijke keuzes. Keuzes die voelbaar zullen zijn in het voorzieningenniveau, in ambities en in verwachtingen. Dat is onvermijdelijk.

Een andere rol: van doen naar mogelijk maken

De financiële opgave dwingt tot een nieuwe positie van de gemeente. Waar de gemeente in het verleden vaak optrad als subsidieverstrekker en uitvoerder, verschuift de rol naar die van kadersteller en duider wat de mogelijkheden buiten de gemeente zijn. Bijvoorbeeld door fondsen aan te boren. Niet uit luxe, maar uit noodzaak. De gemeente kan en moet niet langer alles zelf doen.

Dat betekent concreet:

Dat in de kernen terug wordt gegaan naar de basis;

Dat eigenaarschap en initiatief vaker bij inwoners, verenigingen en ondernemers komen te liggen;

en dat de gemeente scherper kiest waar zij wel en niet van is.

De gemeente blijft betrokken en gaat een andere rol aannemen: door richting te geven, kaders te stellen en ruimte te creëren voor de kracht van de samenleving. Goeree-Overflakkee beschikt over een sterke gemeenschapszin. Die kracht is geen bijzaak, maar een noodzakelijke voorwaarde om deze transitie te laten slagen.

Aanbieder	Facilitator
De gemeente financiert én exploiteert de voorziening zelf. Alleen voor kerntaken waar geen alternatief is.	De gemeente stelt middelen beschikbaar (subsidie, accommodatie) maar anderen runnen de voorziening.
Regisseur	Loslaten
De gemeente stelt kaders, bewaakt kwaliteit en stuurt, maar laat uitvoering over aan markt of gemeenschap.	De gemeente trekt zich terug. Gemeenschap of markt neemt over, of de voorziening verdwijnt.

Terug naar de basis

Realiteitszin als vertrekpunt

Aan het begin van deze bestuursperiode vraagt deze opgave om bestuurlijke moed van u als gemeenteraad. Het lukt alleen maar als uw raad een stevige koers inzet. Een koers die vervolgens onder dagelijkse aansturing van het college kan worden uitgevoerd door de organisatie.

Het betekent erkennen dat niet alles kan blijven zoals het is. Dat besloten moet worden de ambities bij te stellen. En dat het maken van keuzes niet alleen gaat over wat wenselijk is, maar vooral over wat haalbaar en houdbaar is.

Tegelijkertijd biedt deze fase ook perspectief. Door nu duidelijke keuzes te maken, ontstaat ruimte om:

- De financiële basis op orde te brengen;
- Het voorzieningenlandschap toekomstbestendig in te richten;
- en te bouwen aan een gemeente die ook in de toekomst helder is in haar handelen en te scheppen verwachtingen;

Helderheid is daarbij essentieel – voor de organisatie én voor de samenleving.

Van scenario's naar richtinggevende keuzes

In deze tweede fase van het traject wordt de opgave vertaald naar concrete scenario's: 1. de basis, 2. het tussen en 3. het maximale scenario. De basis is datgene wat de gemeente alleen op basis van de wet moet doen, al het andere moet dan door de gemeenschap opgepakt worden. In het middenscenario wordt bezien wat in redelijkheid nog op een betaalbare wijze door de gemeente gedaan kan worden, de rest is aan de gemeenschap. Het hoog scenario gaat uit van zo veel mogelijk behouden van wat er nu is – en dat zal ook al minder zijn dan nu vanwege de betaalbaarheid. Tegelijkertijd zal de belastingdruk in dit scenario zeer sterk stijgen.

Deze scenario's maken inzichtelijk welke keuzes mogelijk zijn en wat daarvan de gevolgen zijn. De essentie is daarbij eenvoudig: de inhoudelijke keuzes bepalen de koers. De benodigde ambtelijke capaciteit volgt die keuzes.

Uw raad staat hiermee voor een richtinggevende beslissing over de toekomst van de gemeente: wat voor gemeente willen we zijn, en wat betekent dat concreet in doen en laten?

Na het besluit begint de uitvoering

Met het maken van deze keuzes is de opgave niet afgerond – zij begint daar pas. Na besluitvorming volgt een fase van nadere uitwerking, gesprek en uitvoering. Dat betekent:

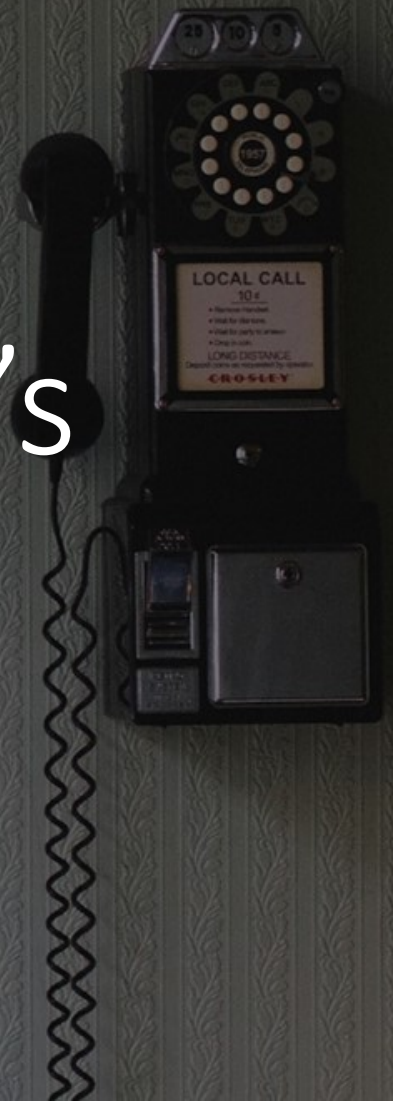
- Verdiepend onderzoek naar de impact van keuzes;
- Het actief betrekken van inwoners, organisaties en ondernemers;
- Het gezamenlijk concretiseren van maatregelen
- en het gefaseerd realiseren van veranderingen.

Daarbij is het onvermijdelijk dat er overgangsperiodes ontstaan. Organisaties, verenigingen en partners hebben tijd nodig om zich aan te passen aan nieuwe rollen, verantwoordelijkheden en financiële realiteiten.

Deze fase vraagt om consistentie en vasthoudendheid. Maar ook om zorgvuldigheid: veranderingen die te abrupt worden doorgevoerd, ondermijnen het draagvlak en daarmee het uiteindelijke resultaat.

De opgave is daarmee tweeledig: duidelijke keuzes maken én deze zorgvuldig en samen met het eiland realiseren.

3. De drie scenario's

Inleiding op de drie scenario's

De opgave is vertaald naar drie concrete scenario's. Welke keuzes zijn er mogelijk en wat zijn de gevolgen hiervan? De scenario's zijn: basis (laag), tussen (middel) en maximaal (hoog), conform het amendement dat vorig jaar is aangenomen door uw raad.

- In het **basisscenario (laag)** doet de gemeente wat wettelijk verplicht is. Alle extra wensen en voorzieningen moeten dan door de gemeenschap zelf worden opgepakt. De belastingdruk is niet veel hoger dan nu, maar de versobering is zichtbaar en wordt gemerkt in de samenleving.
- In het **tussenscenario (midden)** wordt bekeken wat de gemeente, binnen de financiële ruimte, nog op een betaalbare manier kan blijven doen. De belastingdruk wordt wel hoger.
- Het **maximale scenario (hoog)** gaat uit van zo veel mogelijk behouden van wat er nu is. De kwaliteit en spreiding van voorzieningen blijft op orde. De belastingdruk stijgt sterk en, zoals we zullen zien, **net niet genoeg om dit scenario te kunnen veroorloven**.

Na een toelichting op hoe wij tot deze scenario's zijn gekomen volgt een meer uitgebreide toelichting op wat deze scenario's betekenen voor de inwoners, ondernemers en organisaties.

Afweging langs vier⁺ assen

Voor de afweging wat in welk scenario de uitgangspunten zijn, hebben wij vier assen geformuleerd. Elke as loopt tussen twee uitersten. De keuzes op elke as vormen samen het profiel van de gemeente binnen de drie scenario's. De keuzes in de vier assen hebben gevolgen voor de belastingdruk die als separate as is toegevoegd. Voor het **tussenscenario** zal de verdeling er grofweg als volgt uitzien.

Niveau van aanbod

Mate van uniformiteit

Verdeling verantwoordelijkheid

Sturend principe

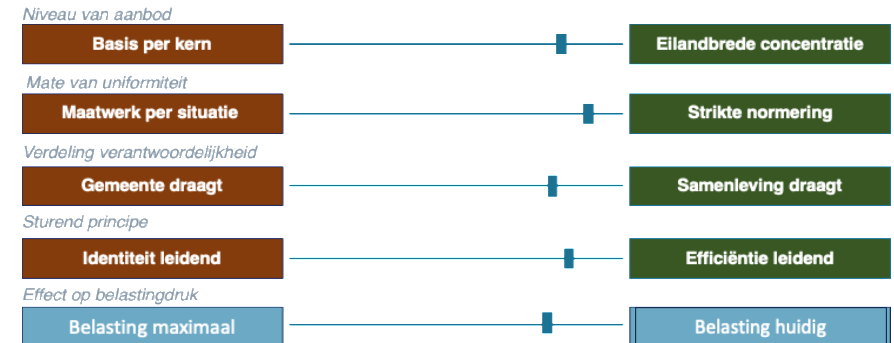
Effect op belastingdruk

Basisscenario (laag)

In dit scenario gaat de gemeente **terug naar de basis**.

- De gemeente voert alleen kerntaken en wettelijke taken uit.
- De gemeente doet dit sober en zo efficiënt mogelijk.
- De gemeente geeft ruimte aan inwoners, verenigingen en organisaties.
- De verhoging van de belastingdruk is minimaal en in lijn met wat is besloten.
- De kosten voor de gemeente blijven beheersbaar.

Wat betekent dit?

De gemeente besteedt in dit scenario maximaal het normbedrag dat zij van het Rijk krijgt. De focus is op de wettelijke en kerntaken, zoals:

- Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen, aangiftes);
- Sociale ondersteuning (Wmo, Jeugdwet), maar enkel op basis van het ontvangen budget vanuit het Rijk;
- Omgevingsrecht: vergunningen, toezicht en handhaving waar verplicht en nodig;
- Openbare orde en veiligheid;
- Sobere inrichting en onderhoud van de openbare ruimte;
- Huisvesting van onderwijs, maar op basis van het normbedrag;
- Afvalbeheer cf. basisverplichtingen die zijn vastgelegd in de Wet milieubeheer en het Circulair Materialenplan (CMP/LAP3).

Basisscenario (laag)

De gemeente zorgt voor een basisniveau. Inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties nemen een grote rol in het organiseren van voorzieningen. De samenleving krijgt veel ruimte, maar moet ook veel zelf doen. Als de samenleving een voorziening niet overneemt, kan die verdwijnen.

Voorbeelden:

- Per dorp één gebouw voor alle basisscholen, bij voorkeur gecombineerd met andere functies; voor de realisatie wordt het normbedrag aangehouden;
- Geen gemeentelijk zwembad. Commerciële exploitatie is een mogelijkheid waarbij de gemeente faciliteert;
- Geen bemoeienis van de gemeente bij voetbalaccommodaties. Als de gemeenschap dit wil kan men dit zelf organiseren;
- Buurthuizen etc. worden efficiënt benut en alleen in stand gehouden als dit geen gemeenschapsgeld kost.
- Enkele centrale begraafplaatsen in plaats van in elke kern;
- Minder vaak schoonhouden en onderhouden straten en groen.

Dit scenario past bij een gemeente....

... die alle ruimte geeft aan de samenleving en de belastingdruk beheersbaar houdt.

Rol gemeente: Loslaten => de gemeente trekt zich terug. Gemeenschap of markt neemt over of de voorziening verdwijnt.

Tussenscenario (midden)

Gemeente en samenleving organiseren voorzieningen samen.

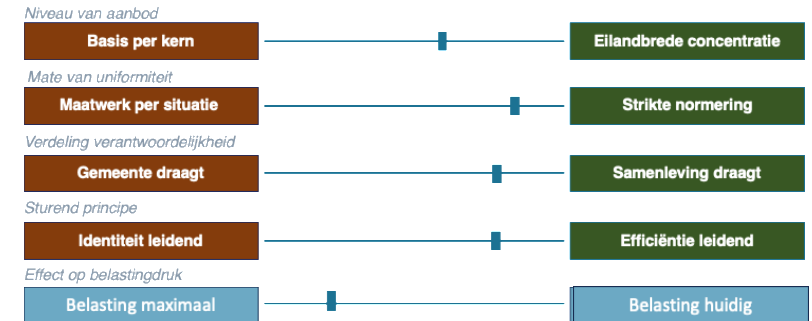
De gemeente blijft zichtbaar en betrokken, maar werkt nadrukkelijk samen met maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners. Het uitgangspunt: de gemeente wil voldoende sociale samenhang en brede welvaart behouden en biedt ruimte aan de samenleving om dingen zelf op te pakken. Tegelijk kijkt zij per onderwerp kritisch hoeveel inzet van middelen nodig en mogelijk is.

- De gemeente pakt de rol die bij de wenselijkheid en noodzaak van de voorziening past (zie hieronder);
- Voorzieningen worden vaker samen beheerd of georganiseerd;
- Voor voorzieningen wordt naar clustering gekeken, afhankelijk van de voorziening kan dit op wijk-, dorps- of eilandelijk niveau zijn;
- Er ontstaat een mix van gemeentelijke voorzieningen en maatschappelijke initiatieven.

Wat betekent dit?

De gemeente maakt de keuzes in dit scenario heel bewust en afhankelijk van het onderwerp: niet alles zelf doen, maar gericht sturen, verbinden en kiezen. Er zijn 4 verschillende rollen die gemeente kan pakken hierbij:

- Loslaten: De gemeente trekt zich terug. De gemeenschap of markt neemt over, of de voorziening verdwijnt.
- Regisseur: De gemeente stelt kaders, bewaakt kwaliteit en stuurt, maar laat uitvoering over aan markt of gemeenschap.
- Facilitator: De gemeente stelt middelen beschikbaar (subsidie, accommodatie) maar anderen runnen de voorziening en de gemeente ondersteunt inwoners en maatschappelijke partners om initiatieven zelf te dragen.
- Aanbieder: De gemeente financiert én exploiteert de voorziening zelf alleen voor kerntaken waarvoor geen alternatief is.

Tussenscenario (midden)

Voorbeelden van maatregelen:

- Verkoop watertoren of ander historisch gemeentelijk vastgoed zoals het fort Prins Frederik als dat kansrijk is en maatschappelijke meerwaarde heeft
- Concentreren enkele buitensportaccommodaties.
- Clustering en efficiënt gebruik van accommodaties, bijvoorbeeld een combinatie van sportkantine, buurthuis en huisarts

Dit scenario past bij een gemeente...

...die samen met maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners verantwoordelijkheid draagt voor voorzieningen. De belastingdruk neemt behoorlijk toe.

Maximale scenario (hoog)

De gemeente blijft de belangrijkste organisator van voorzieningen

en maatschappelijke infrastructuur. Zij zorgt actief voor spreiding, kwaliteit en continuïteit. Het doel is: zo veel mogelijk behouden van wat er nu is.

- Een grote actieve rol van de gemeente;
- Voorzieningen blijven in publieke handen;
- Inwoners en bezoekers betalen via fors hogere belastingen voor het behoud van voorzieningen.

Wat betekent dit?

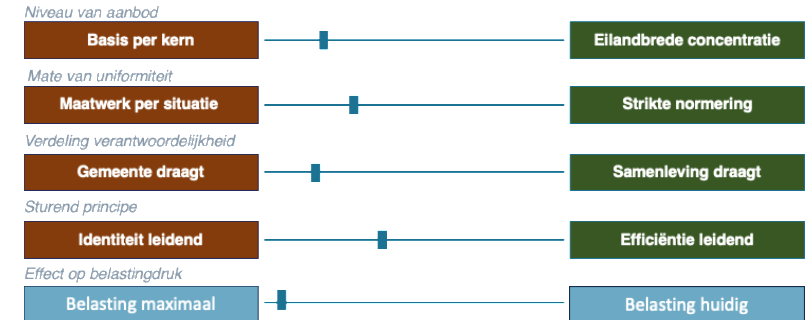
Inwoners merken relatief weinig verandering in het voorzieningenaanbod, maar wel in de hoogte van de belastingen. Er is geen noodzaak tot grotere eigen inzet van de samenleving, al blijft participatie wenselijk.

Voorbeelden:

Dorpshuizen en sportaccommodaties blijven grotendeels gemeentelijk ondersteund. Waar nodig wordt gekeken naar normering; Culturele en sociale voorzieningen blijven in veel kernen, door gemeentelijke subsidie en bijdrage, aanwezig; De gemeente blijft trekker van projecten rond leefbaarheid, duurzaamheid, cultuur, sport en welzijn; De openbare ruimte blijft op een hoog kwaliteitsniveau; Behoud van 2 milieustraten: Goedereede en Middelharnis.

Dit scenario past bij een gemeente....

...die sterk stuurt, een grote verantwoordelijkheid neemt en bereid is dat te bekostigen met een zeer hoge belastingdruk.

4. De menukaart

Inleiding – menukaart op basis van de begroting

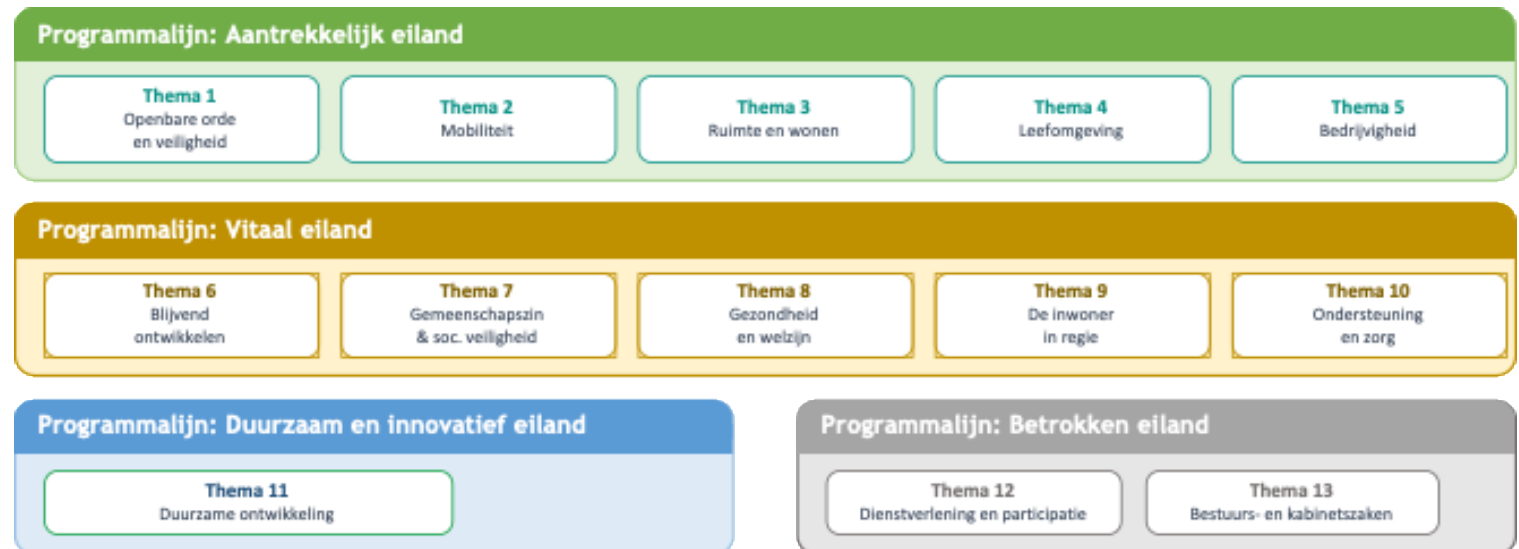
Inleiding

In deze menukaart geven we inzicht in de maatregelen en de financiële gevolgen op hoofdlijnen. De maatregelen en de gevolgen hiervan zijn voor de 13 thema's geclusterd in de **vier programmalijnen** die in de begroting zijn geformuleerd. In bijlage 1 wordt **per thema** de hieronder opgenomen samenvatting per programmalijn verder uitgewerkt en doorgerekend.

In elke programmalijn en thema worden de beleidsmatige en financiële gevolgen van de drie eerder genoemde **scenario's** geschetst; basis-tussen-maximaal. De doorrekening van de maatregelen is het gevolg van keuzes die gemaakt zijn op de **vier assen** die in hoofdstuk 3 zijn genoemd. Deze keuzes zijn voor het **tussenscenario** visueel weergegeven onder elke tabel.

De begroting kent de volgende vier programmalijnen die in de visuele weergave hiernaast zijn gekoppeld aan de thema's (ussen haakjes staat het percentage van de begroting dat naar deze programmalijnen gaat):

1. **Aantrekkelijk eiland (33%)**: behouden en versterken van de ruimtelijke kwaliteit, de leefbaarheid en de toeristisch-recreatieve waarde van het eiland.
2. **Vitaal eiland (49%)**: draait om de leefbaarheid, de verbondenheid in de dorpen en de kracht van de lokale gemeenschap.
3. **Duurzaam en innovatief eiland (2%)**: zet in op een toekomstbestendige economie, ondernemerschap en de slimme inzet van technologie en vernieuwing.
4. **Betrokken eiland (16%)**: zet o.a. in op bestuur en organisatie (overhead), goede dienstverlening en communicatie.

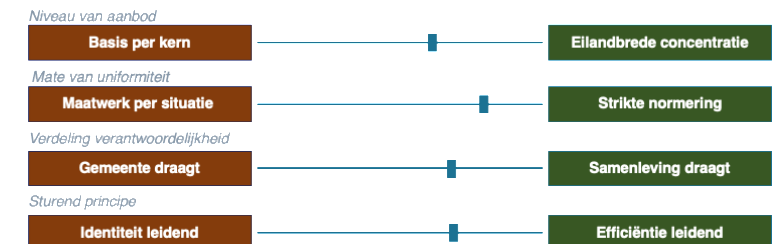
Samenvatting en controle totaal 2040

Programmalijn		Effect ¹	basis € 1.000	tussen € 1.000	max ² € 1.000
Aantrekkelijk eiland			7.461	3.908	94
Vitaal eiland			12.981	7.448	36
Duurzaam en innovatief eiland			500	0	0
Betrokken eiland			208	183	70
Algemene dekkingsmiddelen			-300	-450	-979
Belastingmaatregelen			0	8.017	16.600
Totaal besparing 2040			20.850	19.106	15.821
Stand Excel			20.850	19.106	15.821

Aantrekkelijk eiland – scenario's 2040

Thema	Essentie van maatregel	Effect ¹	basis € 1.000	tussen € 1.000	max ² € 1.000
1. Openbare orde en Veiligheid	Versoberen toezicht	=	201	73	0
2. Mobiliteit	Geen maatregelen anders dan koppelen Mobiliteitsplan aan beheer en IMBK-investeringen.	=	0	0	0
3. Ruimte en Wonen	Afschaffen subsidies en afstoten erfgoed.	-	1.000	439	21
4. Leefomgeving	Versoberen kwaliteitsniveau openbare ruimte, anders inrichten afhandeling servicemeldingen en versoberen subsidies.	+/-	3.250	2.299	59
5. Bedrijvigheid	Betaald parkeren naast versoberen faciliteiten en eilandmarketing en afnemen dotatie toeristenbelasting.	+	3.010	1.097	0
Totaal besparing 2040			7.461	3.908	94

- 1) Dit is het verwachte maatschappelijke effect van de maatregel voor het **tussenscenario** indien de taak niet door de gemeenschap wordt overgenomen (+ geen nadelig effect / - zeer nadelig effect).
- 2) In het maximale scenario worden over het algemeen zeer beperkte maatregelen genomen. De maximale verhoging van de belastingdruk is niet voldoende om de begroting in 2040 sluitend te krijgen.

Aantrekkelijk eiland – toelichting

Basisvariant

De gemeente bezuinigt fors door te stoppen met buurtpreventie, buurtbemiddeling en toezichthouders bij de jaarwisseling en het Vingerling. Betaald parkeren wordt ingevoerd bij stranden (indien overeen te komen met de eigenaar) en in centrumgebieden. Gemeentelijke woningen, garageboxen, kerktorens en het fort in Ooltgensplaat worden verkocht. Het masterplan havens wordt herijkt. Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte en bedrijventerreinen wordt verlaagd en de bijdrage aan VVV en eilandmarketing stopt volledig. Het investeringsbudget voor gebiedsontwikkeling vervalt. Ten slotte vervalt de bijdrage aan de reddingsbrigade en de inzet voor het verkrijgen van de blauwe vlag op de stranden.

Tussenvariant

De bezuinigingen zijn gematigder. Toezichthouders bij de jaarwisseling worden beperkt en mogelijk aangevuld met vrijwilligers; buurtbemiddeling wordt met 25% verminderd. Betaald parkeren bij stranden wordt alleen ingevoerd als verdeelsleutel met de eigenaar redelijk is en bedraagt in potentie tussen de € 470.000 en € 750.000. Alleen strategisch vastgoed wordt behouden; kerktorens worden per geval beoordeeld. Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte gaat één stap omlaag. Havens worden soberder aangepakt en de bijdrage aan VVV en eilandmarketing wordt met 25% beperkt. Het investeringsbudget gebiedsontwikkeling wordt gehalveerd. De bijdrage aan de reddingsbrigade wordt verlaagd, maar minder drastisch dan in het basisscenario.

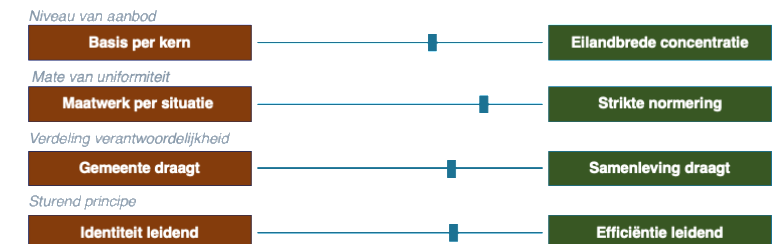
Maximale variant

De huidige situatie blijft grotendeels gehandhaafd. Gratis parkeren blijft bestaan, toezichthouders en buurtpreventie worden behouden. Gemeentelijk vastgoed zoals woningen, kerktorens en het fort blijft in bezit, met waar mogelijk hogere huurinkomsten. Begraafplaatsen blijven per kern beschikbaar. Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte blijft gelijk. Havens worden ontwikkeld volgens het bestaande masterplan en de bijdrage aan VVV en eilandmarketing wordt voortgezet. Het investeringsbudget gebiedsontwikkeling blijft intact.

Vitaal eiland – scenario's 2040

Thema	Essentie van maatregelen	Effect ¹	basis € 1.000	tussen € 1.000	max ² € 1.000
6. Blijvend Ontwikkelen	Maatregelen gericht op het verlagen van de kosten van onderwijshuisvesting, bibliotheken en leerlingzaken.	+/-	1.064	686	-1.160
7. Gemeenschapszin & Sociale Veiligheid	Maatregelen op het vlak van het versoberen van de bekostigen van maatschappelijke initiatieven en cultuur.	+/-	949	356	107
8. Gezondheid en Welzijn	Zwembaden sluiten, de bijdrage aan sportverenigingen afschaffen of verlagen, concentratie sportaccommodaties en verlagen subsidies.	-	4.483	1.472	170
9. De inwoner in regie	Verlagen of afschaffen bijdragen bij langere trajecten AMW en SMW naast versoberen overige clientondersteuning.	-	628	160	0
10. Ondersteuning en zorg	Een 19-tal maatregelen gericht op het versoberen van Wmo-maatregelen en jeugdzorg naast het verlagen van subsidies.	-	5.857	4.774	919
Totaal besparing 2040			12.981	7.448	36

- 1) Dit is het verwachte maatschappelijke effect van de maatregel voor het **tussenscenario** indien de taak niet door de gemeenschap wordt overgenomen (+ geen nadelig effect / - zeer nadelig effect).
- 2) In het maximale scenario worden over het algemeen zeer beperkte maatregelen genomen.

Vitaal eiland – toelichting fysieke voorzieningen

Basisvariant

De gemeente brengt het aantal sportlocaties fors terug: Geen gemeentelijke bijdrage meer aan tennislocaties. Hetzelfde geldt voor voetballocaties, en er blijft geen gemeentelijke zwembad over; inwoners wijken uit naar andere baden. De bibliotheek wordt teruggebracht naar één centrale vestiging in Middelharnis. Het Muziekgebouw wordt omgevormd tot een faciliterende organisatie en de Muziekcarroussel gaat naar de KunstTaart. Bij schoolgebouwen wordt gekozen voor (uitgestelde) renovatie in plaats van nieuwbouw en sobere bouw voor gespecialiseerd onderwijs. Voor inwonersinitiatieven wordt de subsidieregeling aangescherpt en worden initiatiefnemers gestimuleerd externe fondsen te zoeken, wat vanaf 2028 tot €125.000 besparing kan leiden.

Tussenvariant

De bezuinigingen zijn nog steeds fors maar minder ingrijpend ten opzichte van de basisvariant. Inzet wordt gericht op concentratie van tennis -en voetbalaccommodaties. Er blijft maar één gemeentelijk zwembad over en twee bibliotheekvestigingen. Het Muziekgebouw wordt ook in deze variant een faciliterende organisatie, maar zonder loskoppeling van de Muziekcarroussel. Bij schoolgebouwen worden geen extra maatregelen genomen. De subsidieregeling voor inwonersinitiatieven wordt beperkt aangepast, met een kleinere besparing van €75.000 via externe fondsen en het digitale platform.

Maximale variant

De huidige situatie blijft in belangrijke mate behouden. De tennislocaties blijven bestaan. Bij de voetbalaccommodaties wordt de normering vanuit de KNVB toegepast. De drie bibliotheekvestigingen blijven bestaan. Er komen twee zwembaden conform het bestaande plan. Het Muziekgebouw blijft in de huidige vorm, met aanpassingen voor de ZZP-wet en een tariefsverhoging. Schoolgebouwen worden volgens het bestaande plan gerealiseerd. Het IHP in thema 6 wordt volgens marktconforme prijzen uitgevoerd leidend tot een tekort van ruim € 1 mln. De subsidieregeling voor inwonersinitiatieven blijft ongewijzigd.

Vitaal eiland – toelichting ondersteuning en zorg

Basisvariant

De gemeente zet in op forse kostenbesparingen in het sociaal domein. Bij de WMO wordt 25% kostenreductie nagestreefd door onder andere een inkomens- en vermogenstoets in te voeren en kwaliteitseisen in contracten te verlagen. Bij de Jeugdwet wordt 10% bespaard door te stoppen met gesubsidieerde jeugdhulp en een strengere verordening. Overkoepelend wordt € 220.000 bespaard via verplicht ketenoverleg en fraudebestrijding. Binnen de Participatiewet wordt extra geïnvesteerd in re-integratie om uitstroom te vergroten. Op preventie wordt ruim € 2 miljoen bezuinigd, onder andere op het kindpakket, maatschappelijk werk en cliëntondersteuning.

Tussenvariant

De bezuinigingen zijn gematigder dan in de basisvariant. Bij de WMO wordt een kostenreductie van 12,5% nagestreefd in plaats van 25%. Bij de Jeugdwet daalt de besparing naar 5%, met minder ingrijpende aanpassingen. De overkoepelende WMO/Jeugd-maatregelen rond ketenoverleg en fraudebestrijding blijven gelijk op € 220.000. De Participatiewet levert iets minder besparing op, maar investeert nog steeds in re-integratie.

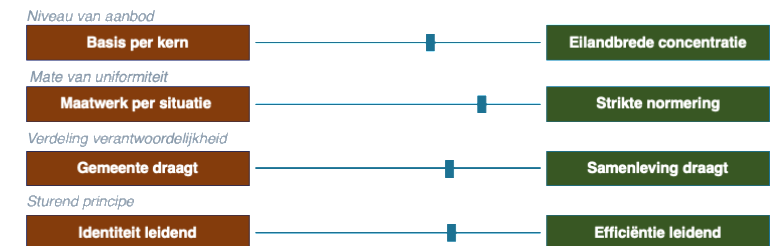
Maximale variant

In deze variant blijft de huidige situatie vrijwel volledig gehandhaafd. Er worden geen bezuinigingen doorgevoerd op de WMO, de Jeugdwet, de Participatiewet of het overkoepelend WMO/Jeugd-domein. Ook de preventieve voorzieningen en het voorliggend veld blijven ongewijzigd. Het kindpakket wordt op het huidige niveau gehandhaafd. Deze variant betekent dat er kostenbesparingen worden gerealiseerd in het sociaal domein door afroming van onderbesteding ten bedrage van € 0,9 mln waarbij het bestaande voorzieningenniveau en de kwaliteit van zorg en ondersteuning grotendeels intact blijven.

Duurzaam en innovatief eiland – scenario's 2040

Thema	Essentie van maatregel	Effect ¹	basis € 1.000	tussen € 1.000	max ² € 1.000
11. Duurzame ontwikkeling	Het budget wordt naar verwachting met ingang van 2027 een BFU en kan breder worden ingezet omdat er geen "individuele bestedingsplicht" geldt voor gemeenten.	=	500	0	0
Totale besparing			500	0	0

- 1) Dit is het verwachte maatschappelijke effect van de maatregel voor het **tussenscenario** indien de taak niet door de gemeenschap wordt overgenomen (+ geen nadelig effect / - zeer nadelig effect).
- 2) In het maximale scenario worden over het algemeen zeer beperkte maatregelen genomen.

Duurzaam eiland – toelichting

Basisvariant

De gemeente voert minder wettelijke taken uit op het gebied van de energietransitie en transitie naar een circulaire economie. De rijksmiddelen die de gemeente ontvangt voor de transitie vloeien gedeeltelijk terug in de algemene middelen. Dit levert een besparing op van € 0,5 mln (25% korting op budget). De verwachting is dat we de wettelijke doelstellingen halen in 2070. De besparing is € 0,5 mln.

Tussenvariant

De gemeente voert maximaal de wettelijke taken uit op het gebied van de energietransitie en transitie naar een circulaire economie. Voor bovenwettelijke taken is binnen het budget geen ruimte. Voor aanvullende wensen is dat aan de samenleving zelf om in te vullen. Kansen zijn om subsidiemogelijkheden of cofinanciering van partners te verkennen om daarmee de gemeentelijke kosten te beperken. Ook kan er beroep worden gedaan op medeoverheden om de landelijke doelstellingen meer in overeenstemming te brengen met de daarvoor beschikbaar gestelde middelen (taken in balans met de beschikbare middelen). De verwachting is dat we de wettelijke doelstellingen halen in 2060.

Voor het uitvoeren van de wettelijke taken worden de bestaande middelen benut (met name CDOKE-middelen vanuit de Rijksoverheid via DU uitkering, wat naar verwachting binnenkort overgaat naar een bijzondere fondsuitkering. Totaal wordt de komende jaren hiermee ongeveer € 2,0 mln. besteed aan de energietransitie (huidige inzet). De besparing is € 0 euro.

Maximale variant

Als gemeente zetten we erop in dat we alle landelijke doelstellingen halen vanuit de wettelijke taken. Ook al is de huidige Rijksfinanciering ontoereikend. Het verschil tussen het benodigde bedrag om alle doelen te behalen en het bedrag dat we vanuit het Rijk ontvangen, leggen we vanuit de gemeentebegroting bij om wel alle landelijke doelstellingen te kunnen halen. Als we alle doelen willen halen, verwachten we dat de gemeente zelf € 3 miljoen extra per jaar moet investeren als het Rijk daarin niet tegemoetkomt. De raming daarvoor is gebaseerd op het ROB onderzoek 'kosten decentrale uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Als er meer taken bijkomen, wordt dit bedrag nog hoger. De verwachting is dat we de wettelijke doelstellingen halen in 2050, in lijn met de wettelijke doelen van de Rijksoverheid en de EU.

De extra kosten zijn € 3,0 mln.

Duurzaam eiland – kanttekeningen

Kanttekeningen en risico's bij de scenario's

De huidige inzet komt deels te vervallen voor: aanpak energiearmoede, aanpak netcongestie, Stad Aardgasvrij, Power-to-Heat, circulaire economie en de isolatieaanpak. Dit betekent dat projecten en werkzaamheden moeten stoppen of vertragen.

De bezuiniging beperkt de daarnaast doorgroeimogelijkheden en het opleiden van personeel, waardoor de gemeente de benodigde expertise moeilijk in huis kan halen en minder kan inzetten op participatie en communicatie.

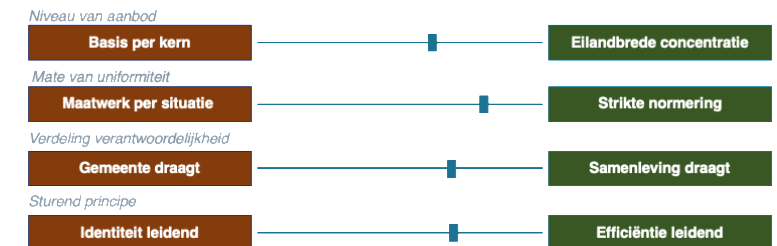
De gemeente zet de middelen anders in dan waar ze oorspronkelijk door de Rijksoverheid voor bedoeld zijn, namelijk de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van de energietransitie. Door de middelen anders in te zetten, kan dit negatieve gevolgen hebben voor de samenwerking met medeoverheden en partners.

Wanneer de Rijksoverheid bij gemeenten informeert naar de voortgang van doelstellingen, en constateert dat de middelen niet (volledig) worden aangewend voor het oorspronkelijke doel, bestaat er een risico dat de middelen in de toekomst gekort worden. Tegelijkertijd kan de Rijksoverheid geen harde randvoorwaarden verbinden aan DU of BFU-uitkering.

Betrokken eiland – scenario's 2040 & toelichting

Thema	Essentie van maatregel	Effect ¹	basis € 1.000	tussen € 1.000	max ² € 1.000
12. Dienstverlening en participatie	Versoberen van de bestuurscommunicatie, gedeeltelijk sluiting avond- of weekendopening en afstoten oude raadhuis	=	172	165	70
13. Bestuurs- en kabinetzaken	Geheel of gedeeltelijk schrappen van het budget voor initiatief voorstellen van de raad.	=	36	18	0
Totaal besparing			208	183	70

- 1) Dit is het verwachte maatschappelijke effect van de maatregel voor het **tussenscenario** indien de tak niet door de gemeenschap wordt overgenomen (+ geen nadelig effect / - zeer nadelig effect).
- 2) In het maximale scenario worden over het algemeen zeer beperkte maatregelen genomen.

Betrokken eiland - toelichting

Basisvariant

In de basisvariant worden de openingstijden van het gemeentelijk loket flink teruggebracht, het oude raadhuis afgestoten en de nieuwbouw van het nieuwe gemeentehuis wordt heroverwogen.

Tussenvariant

In deze variant verdwijnt alleen de openingstelling van het gemeentelijk loket op zaterdag, de overige maatregelen in het basisscenario blijven gehandhaafd.

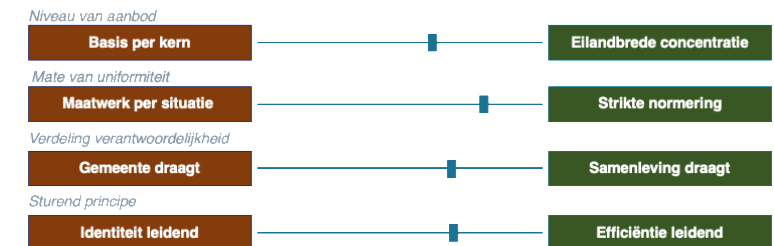
Maximale variant

In het maximale scenario wordt de huur van het oude raadhuis marktconform gemaakt. Verder worden geen maatregelen genomen.

Organisatie en samenwerking – scenario's 2040

Thema	Essentie van maatregel	Effect ¹	basis € 1.000	tussen € 1.000	max ² € 1.000
A. Algemene dekkingsmiddelen	Actualiseren van de te ontvangen dividenden en kapitaallasten naast het herinvoeren van de hondenbelasting.	+	-300	-450	-979
B. Uitgaande subsidies	Het stringenter hanteren van kaders en normen naast het tijdig actualiseren van verordeningen.	=	PM	PM	PM
C. Inkomende subsidies	Het activeren van de gemeenschap in het aanvragen van subsidies bij derden naast het intern stimuleren van aanvragen.	+	PM	PM	PM
D. Personeelkosten	Op basis van het bijstellen van de ambities terugbrengen van formatie voor de uitvoering van beleid.	=	PM	PM	PM
Totaal besparing			-300	-450	-979

- 1) Dit is het verwachte maatschappelijke effect van de maatregel voor het **tussenscenario** indien de taak niet door de gemeenschap wordt overgenomen (+ geen nadelig effect / - zeer nadelig effect).
- 2) In het maximale scenario worden over het algemeen zeer beperkte maatregelen genomen.

Organisatie en samenwerking – toelichting

Basisvariant

De gemeente voert diverse financiële maatregelen door. De hondenbelasting wordt opnieuw ingevoerd en de afschrijvingstermijn voor schoolgebouwen gaat van 40 naar 50 jaar. Er wordt één milieustraat op het eiland behouden. Verder is de dividendverwachting van Stedin en ZEH geactualiseerd wat leidt tot een additioneel tekort ten opzichte van de oorspronkelijke raming van ongeveer € 1,28 mln.

Er wordt door het beter beheersen van uitgaande en werven van inkomsten subsidies aanvullende opbrengsten verwacht. Dit is in deze fase nog niet door te rekenen.

Tussenvariant

De aanpassingen zijn gematigder. De dividendverwachtingen worden op dezelfde manier geactualiseerd. De afschrijvingstermijn voor schoolgebouwen gaat ook naar 50 jaar. Over de hondenbelasting en de milieustraat worden in deze variant geen aanvullende maatregelen genomen. Indien de ambities zijn bevestigd en de implementatie van de maatregelen is afgerond, ontstaat er wellicht ruimte in de ambtelijke formatie.

De gemeente scherpt het subsidiebeleid aan door striktere eisen te stellen aan doelmatigheid, cofinanciering en tijdige verantwoording. Onbenutte middelen vloeien terug, plafonds worden ingesteld en organisaties worden gestimuleerd om zelf aanvullende financiering te zoeken bij externe fondsen en regelingen.

Verder zet de gemeente in op het beter benutten van landelijke subsidieregelingen, zowel door zelf meer aan te vragen als door de gemeenschap te activeren. Door organisaties te ondersteunen bij fondsenwerving en governance ontstaat een hefboomeffect waarmee gemeentelijke doelen worden bereikt zonder extra gemeentelijke middelen.

Maximale variant

De huidige situatie blijft grotendeels gehandhaafd. De hondenbelasting wordt niet heringevoerd en de afschrijvingstermijn voor schoolgebouwen blijft op 40 jaar. Beide milieustraten blijven open. Er worden op termijn bij gelijkblijvende ambities geen besparingen verwacht op formatie. Geleidelijk aan zullen de subsidieregelingen worden geharmoniseerd en aangepast.

Personeel – toelichting

Personeel

Het scenario, dat gekozen wordt, heeft direct en indirect invloed op de organisatie en de inzet van medewerkers. Het niveau van de ambities vindt zijn weerslag in de ambtelijke en bestuurlijke formatie van de gemeente. Op lange termijn, we praten in dit document over een tijdhorizon van 2030 tot 2040, zal deze formatie meebewegen met de ambities.

Op korte termijn leiden de maatregelen echter niet tot minder taken of een lagere werkdruk. Veranderingen, zoals werkzaamheden afbouwen of anders organiseren vragen juist eerst extra inzet. De kost gaat ook hier voor de baat uit.

Daarnaast kunnen medewerkers niet opeens ander werk gaan doen. Dat is arbeidsrechtelijk niet mogelijk, maar ook in de praktijk niet wenselijk. In een aantal gevallen is omscholing bovendien nodig. Dit proces vraagt tijd, capaciteit en een zorgvuldige aanpak. Anders neemt het risico op fouten en uitval toe.

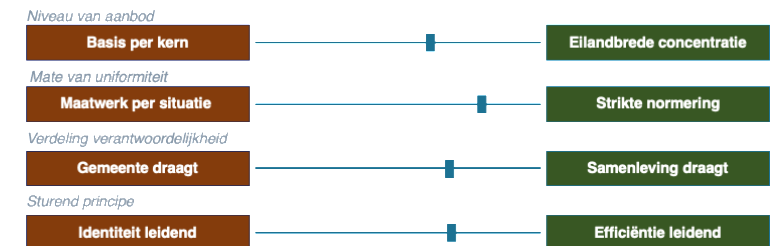
Ook kampt de organisatie nog steeds met structurele formatiekrapte. Dat speelt met name in het domein bedrijfsvoering. De versterking van de organisatie met € 2 miljoen was noodzakelijk, maar niet voldoende om alle knelpunten op te lossen.

Het is kortom niet verstandig om nu al te sturen op minder personeel. Dat vergroot de druk op de bestaande bezetting, vergroot de kwetsbaarheid van de organisatie en brengt risico's voor de uitvoering en de beoogde verandering met zich mee. Pas op de langere termijn kan het gekozen scenario leiden tot een realistische en verantwoorde aanpassing van de formatie en inrichting van de organisatie.

Belastingdruk – scenario's 2040

Thema	Essentie van maatregel	Effect ¹	basis € 1.000	tussen € 1.000	max ² € 1.000
E. Belastingdruk	Verhogen van de belastingen voor inwoners, ondernemers en bezoekers via de afvalstoffenheffing, OZB en toeristenbelasting.	-	0	8.017	16.600
Totaal besparing			0	8.017	16.600

- 1) Dit is het verwachte maatschappelijke effect van de maatregel voor het **tussenscenario** indien de taak niet door de gemeenschap wordt overgenomen (+ geen nadelig effect / - zeer nadelig effect).
- 2) In het maximale scenario worden over het algemeen zeer beperkte maatregelen genomen. De maximale verhoging van de belastingdruk is voldoende om de begroting in 2040 sluitend te krijgen. Wat nodig is voor dit scenario is een additionele € 9 mln.

Belasting – toelichting

Basisvariant

In de basisvariant hoeven de belastingen en heffingen niet verder te worden verhoogd om de begroting in 2040 sluitend te krijgen.

Tussenvariant

In het tussenscenario stijgen de woonlasten met gemiddeld € 276 per huishouden, wat in 2029 een extra opbrengst van ruim € 3 miljoen oplevert. Deze stijging komt voort uit twee onderdelen: de afvalstoffenheffing groeit naar 100% kostendekkendheid (gemiddeld € 491 per huishouden), en de OZB voor woningen wordt verhoogd richting het landelijk gemiddelde. De rioolheffing blijft op € 242 en biedt geen ruimte voor extra opbrengsten, omdat deze al volledig kostendekkend is. Totaal stijgen de lasten de komende vier jaar voor inwoners dan met 27%

Voor de OZB op niet-woningen wordt toegegroeid naar het landelijk gemiddelde tarief van 0,57%, waar de gemeente nu op 0,28% zit. Dit betekent een verdubbeling (+100%) van de lasten voor ondernemers en levert in 2029 circa € 2,4 miljoen extra op. Deze maatregel compenseert ook de korting die de gemeente nu ontvangt op de Algemene Uitkering doordat het tarief ver onder het landelijk gemiddelde ligt.

Voor de toeristenbelasting wordt in het tussenscenario gekozen voor een jaarlijkse verhoging van € 0,10 per overnachting. In 2040 zou het tarief dan € 3,40 bedragen, met een extra opbrengst van circa € 974.000. De forensenbelasting levert bij gelijkblijvende aantallen circa € 35.000 extra op. Hierbij waarschuwen we wel dat de gemeente al sterk afhankelijk is van toeristische belastinginkomsten, wat bij een externe schok financiële risico's met zich meebrengt.

Maximale variant

In dit scenario is een additioneel bedrag nodig aan belastingverhoging van € 8,7 mln. Daarmee bedraagt de verhoging totaal € 16,6 mln. Voor 2040. Deze verhoging zal neerslaan op OZB-woningen, niet-woningen en de toeristenbelasting aangezien de afvalstoffenheffing en rioolheffing al kostendekkend is gemaakt. De stijging als percentage bedraagt in 2030 dan voor ondernemers 154% en voor inwoners 50% bij de maximale variant. De toeristenbelasting stijgt dan met € 0,15 per jaar naar € 3,95 in 2040.

5. Het voorkeursscenario

Waar willen we naartoe?

Het middenscenario als voorkeursscenario

Algemeen

Er valt eigenlijk weinig te kiezen in het kleurenpalet van de maatregelen. De rollen van de gemeente in de nieuwe situatie dicteren al een richting; die van een partner op afstand. Met het versterken van gemeenschapszin en samenredzaamheid als uitgangspunt.

De drie scenario's

Dit vertaalt zich naar de keuze van het voorkeursscenario. Het **basisscenario** is dermate sober dat dit zeer lastig is te verkopen. In dit scenario wordt zoveel gevraagd van de gemeenschap dat de randen van de draagkracht in zicht komen.

Het **maximale scenario** waarbij het huidige voorzieningenniveau grotendeels in stand blijft, is vrijwel niet te betalen. De belastingen worden dermate verhoogd dat dit grote consequenties zou hebben voor de leefbaarheid en economische motor van de inwoners en ondernemers op het eiland.

Het **tussenscenario** geeft balans, nog steeds een pijnlijke, tussen verhogen van de belastingen en heffingen en het versoberen van een groot aantal voorzieningen. Het stimuleert wel meer eigenaarschap van de samenleving zonder dat de gemeente zich (volledig) terugtrekt.

Samenvattend

Het voorkeursscenario is daarmee niet direct een fijn scenario. Maar er is wellicht nog iets te kiezen in de maatregelen. Het saldo besparing sluit namelijk op € 18,8 mln. waar € 16 mln. nodig is om het gat richting 2040 te dichten.

Ver in de toekomst kijken kan niemand. Met de kennis van nu lijkt het tussenscenario pijnlijk maar realiseerbaar. Wij adviseren dan ook dit pad in te gaan en verder uit te werken in combinatie met de Kadernota 2027 zodat we kunnen ons focussen op het sluitend aanbieden van het begrotingsjaar 2030 binnen deze nieuwe bestuursperiode .

Financiële effecten drie scenario's

Basisscenario

Het basisscenario kent een groot aantal maatregelen die fors ingrijpen in het voorzieningenniveau van de gemeente. Het totaal van de verwachte besparingen bedraagt € 18,1 mln. in 2030 en € 20,8 mln. in 2040. Er is in deze variant geen ingrijpen in de belastingen en heffingen nodig.

Tussenscenario

Dit scenario sluit met een totale besparing van € 15,9 mln. in 2030 en van € 19,1 mln. in 2040. In deze variant zijn de belastingen en heffingen voor de inwoners en ondernemers fors verhoogd, dat wil zeggen richting 2030 met zo'n 27% voor inwoners en 100% voor ondernemers (OZB-niet woningen). De maatregelen slaan vooral neer op de programmaliijnen Vitaal eiland en Aantrekkelijk eiland.

Maximale scenario

Dit scenario gaat ervan uit dat slechts de lucht uit de begroting wordt gehaald zoals structurele onderbesteding. Het sluit met een besparing van € 9 ton in 2030 en door andere bijstellingen een verhoging van het tekort van 1 mln. in 2040. Dan zijn de belastingen en heffingen verder verhoogd met een bedrag van € 16,6 mln. om het gat richting 2040 te dichten. De totale verhoging van de beïnvloedbare belastingdruk is dan 92% voor inwoners en 225% voor niet-woningen.

Wat nodig is

Voor een sluitende begroting in 2030 is een besparing nodig ten bedrage van € 10,2 mln. en voor 2040 een bedrag van € 15,96 mln. Daarmee laten alle scenario's een vrijwel sluitende begroting zien waarbij in het maximale scenario dit uitsluitend worden gerealiseerd via een verhoging van de belastingen en heffingen.

€20,8 mln.

Structurele besparing in 2040 in
basisscenario

€19,1 mln.

Structurele besparing in 2040 in
voorkeursscenario

€15,8 mln.

Structurele besparing in 2040 bij
maximale scenario

Beleidsconsequenties 'tussenscenario'

Leefomgeving

De gemeente verschuift de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de openbare ruimte deels naar de inwoners zelf. Het basisonderhoud wordt versoerd en bewoners krijgen de ruimte om via eigen beheer hun buurt op niveau te houden. Dienstverlening wordt efficiënter ingericht en subsidies voor groene initiatieven worden afgebouwd.

Bedrijvigheid

De gemeente trekt zich terug als actieve promotor van het eiland en legt meer verantwoordelijkheid bij de recreatiesector zelf. De gemeentelijke bijdrage aan marketing, strandvoorzieningen en havens wordt verlaagd. De sector wordt geacht een grotere eigen bijdrage te leveren aan de promotie en het onderhoud van toeristische voorzieningen.

Gezondheid en welzijn

Het aantal door de gemeente bekostigde sportlocaties wordt fors teruggebracht naar wat op basis van landelijke sportnormen noodzakelijk is. Er wordt een groter beroep gedaan op de gemeenschapszin van verenigingen en hun leden. Subsidies voor gezondheidsinitiatieven en Jeugdinitiatieven worden versoerd.

Ondersteuning en zorg

De gemeente stuurt aan op een versoering van de bovenwettelijke taken in het sociaal domein. Door striktere normering, betere fraudebestrijding en meer nadruk op preventie en uitstroom wordt het beroep op dure maatwerkvoorzieningen teruggedrongen. De gedachte is dat eerder ingrijpen en efficiënter organiseren de zorgkosten structureel verlagen.

6. De inbedding

Wat is nodig om tot uitvoering te komen?

De keuzes die in deze fase worden gemaakt, zijn alleen betekenisvol als ze ook worden vertaald naar uitvoering. Dit rapport is geen eindpunt, maar het begin van een strategische koers richting 2030 en verder. Dat vraagt direct om voorbereiding – binnen de organisatie én met partners op het eiland. Na vaststelling van de kadernota in 2027 begint het echte werk: concretiseren, keuzes uitwerken en realiseren, inclusief overgangperiodes voor inwoners en organisaties.

Bestuurlijke daadkracht en koersvastheid

Succesvolle uitvoering begint bij bestuurlijke daadkracht. Uitstel of voortdurende heroverweging ondermijnt het vertrouwen en vergroot de opgave. De realiteit is dat niet alles kan blijven zoals het is. Dat betekent dat nu de ‘bittere pil’ genomen moet worden en dat wordt vastgehouden aan de gekozen richting door raad en college, ook als dat schuurt. Dit vraagt om een directie die in samenspel met het college strategisch stuurt, prioriteiten bewaakt en ervoor zorgt dat keuzes daadwerkelijk landen in beleid en uitvoering in de organisatie.

Organiseren van het vervolgproces

Een heldere koers vraagt om een strak georganiseerd vervolgproces. Dat begint intern: rollen, verantwoordelijkheden en sturingslijnen moeten scherp zijn, zodat duidelijk is wie waarvan is en hoe besluiten worden vertaald naar uitvoering. Dit proces moet gericht zijn op realisatie en niet vrijblijvend zijn. Dat betekent ook dat expliciet wordt gemaakt waar de gemeente voor staat, wat zij zelf blijft doen en wat zij van anderen verwacht.

Risico's die actief gemanaged worden

De grootste risico's zijn bestuurlijk en cultureel van aard. Aarzeling in besluitvorming, conflictvermijding en het verzachten van scherpe keuzes met taal ondermijnen de uitvoering. Ook beperkte ambtelijke capaciteit en weerstand uit de gemeenschap zijn reële risico's. Deze zijn beheersbaar, mits er vanaf het begin helderheid is, dat gecommuniceerd wordt en keuzes consequent worden doorgezet.

Koers houden is doorslaggevend

De kern is eenvoudig, maar niet vrijblijvend: koers kiezen is noodzakelijk, koers houden is doorslaggevend.

Samen met de gemeenschap

Het gesprek met de gemeenschap

Vanuit die interne helderheid kan het gesprek met de gemeenschap goed worden gevoerd. Niet als een eenmalige consultatie, maar als een doorlopend en eerlijk gesprek over wat verandert en wat dat betekent. Daarbij is het essentieel om ook afwijkende stemmen serieus te nemen. Dat vraagt om echte dialoog, waarin ruimte is voor spanning en verschil van inzicht, maar met behoud van het gemeentelijke kader. Frictie vermijden lijkt aantrekkelijk, maar leidt uiteindelijk tot minder gedragen en minder houdbare keuzes.

Woningbouw

De heroriëntatie moet zichtbaar worden in concrete dossiers. Gebouwen en locaties die vrijkomen, worden niet automatisch herontwikkeld; daarover zijn bewuste keuzes nodig in samenhang met investeringen en onderhoud. Ook de woningbouwopgave vraagt behoorlijke investeringen van de gemeente, waarvan nu nog niet duidelijk is hoe die de gemeentelijke begroting beïnvloeden. Dit doorrekenen, het kostenverhaal voor onder meer bovenwijkse voorzieningen op orde hebben en vervolgens keuzes maken, zijn essentieel om in control te blijven.

Vertaling naar concrete keuzes en personele inzet

De personele inzet volgt de ambitie. Op korte termijn vraagt het meer ambtelijke inzet om de klus te klaren. Op middellange termijn kan - in aansluiting op de inhoud - bezuinigd worden op het ambtelijk apparaat. Maar: het vraagt waarschijnlijk ook andere competenties in de uitvoering: resultaatgerichtheid, regisserend vermogen en financieel bewustzijn.

Blijven toetsen en bijsturen

Om koersvast te blijven, is het nodig om jaarlijks integraal te toetsen of de gemeente nog op de juiste koers ligt. Bestuur en organisatie, en waar passend maatschappelijke partners, moeten met elkaar vaststellen of bijsturing nodig is. Niet om telkens opnieuw te beginnen of de genomen besluiten ter discussie te stellen, maar om scherp te blijven op de ambities en te voorkomen dat de uitvoering versnipperd raakt.

Maar niet zonder risico's

Inleiding

De realisatie van de maatregelen is niet zonder risico's zoals ook in de discussie met de auditcie+ op 13 mei werd aangegeven. Onderstaand is een aantal van de meest in het oog lopende risico's opgenomen. Constante monitoring en bijsturen is nodig om de effecten hiervan te beperken.

Ontwikkelingen in de regio

De regio staat niet stil. Meest concreet is de start van een onderzoek over het wel of niet overnemen van wegen die nu onder beheer vallen van het Waterschap Hollandse Delta. Een eventuele overdracht kent als potentieel risico flinke organisatorische en financiële gevolgen voor de gemeente. Daarnaast verwachten we dat de netcongestie eveneens effect heeft op de ambities die de gemeente en de samenleving heeft, met name de woningbouwambitie.

Beleidswijzigingen op Rijksniveau

Landelijke beleidswijzigingen hebben invloed op lokale uitvoering. Op dit moment staat het sociaal domein onder druk met door het kabinet aangekondigde maatregelen op het gebied van de Wmo zoals ook in dat deel van de rapportage is vermeld.

Geopolitiek

Zoals wij al ervaren hebben geopolitieke ontwikkelingen groot effect op de lokale economie en gemeentelijke ambities. De verwachting is dat de inflatie toeneemt en daarmee ook de kosten van de ambities in infrastructurele werken en het IHP. Deze zijn vanzelfsprekend nog niet verdisconteerd in de prognoses maar zullen de realisatie mogelijk kunnen beïnvloeden.

De organisatie raakt oververhit

De werkdruk is in het algemeen hoog zoals wij ook met de uitvoering van dit onderzoek hebben gezien. Het implementeren van al de genoemde maatregelen in het tussenscenario zal de werkdruk niet verlagen. We hebben al de collega's van Goeree-Overflakkee nodig om het eindresultaat te halen. Aandacht voor werkdruk, prioriteren en samenwerken is daarbij cruciaal.

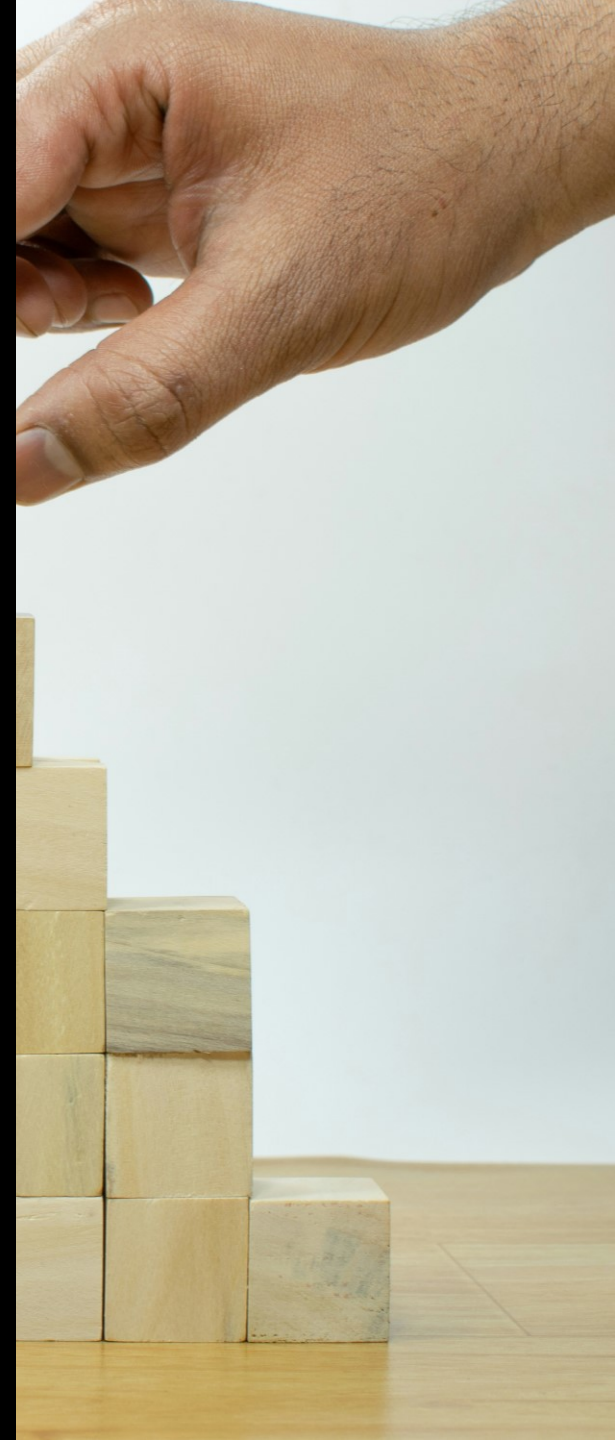

Bijlagen

Bijlage 1. Maatregelen

Alle elementen voor de scenario's

Inleiding – bijlage 1: maatregelen

In deze bijlage zijn de **maatregelen per thema** opgenomen. De beschrijving betreft voornamelijk het basisscenario en het tussenscenario is een lichtere variant daarop.

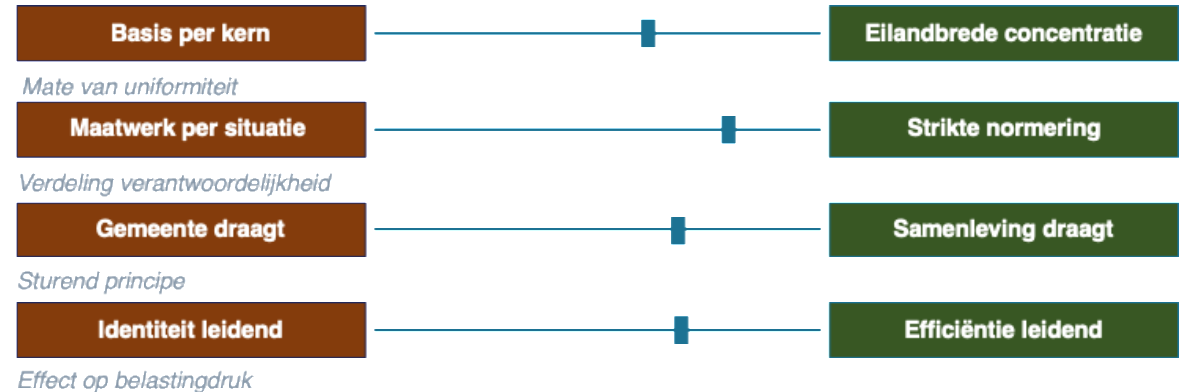
De **besparing** is doorgerekend naar het basis, tussen en maximale scenario en weergegeven voor het jaar 2040.

De thema's zijn geclusterd per programmalijn:

- Aantrekkelijk eiland
- Vitaal eiland
- Duurzaam en innovatief eiland
- Betrokken eiland

Per thema is aangegeven hoe de maatregelen zijn weerslag hebben op de **vier assen** die hiernaast voor het tussenscenario nogmaals zijn aangegeven.

Ten slotte is een deel (Organisatie en samenwerking) opgenomen met de maatregelen in algemene zin. Het effect op de belastingdruk is in dit deel apart weergegeven.

Aantrekkelijk Eiland

Detailtoelichting

1. Openbare orde en veiligheid – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Versoberen toezicht en preventie		201	73	0
Afstoten brandweerkazernes	Doordat huurbaten worden ontvangen zou dit een negatieve besparing opleveren.	0	0	0
Besparing		201	73	0

Maatregelen

De basisvariant binnen dit thema richt zich op het versoberen van toezichthoudende activiteiten tijdens festivals en het stoppen met buurtpreventie en –bemiddeling.

Daarnaast kunnen de gemeentelijke brandweerkazernes worden overgedragen aan de VRR. Dit leidt echter niet tot een besparing omdat de kazernes geen kapitaallasten meer kennen maar wel huurbaten. De maatregel is verder niet opgenomen.

Opbrengst

De netto bijdrage van de toezichtsfuncties is in het maximale scenario € 201.000 en in het tussenscenario € 73.000. Er is geen besparing in het “maximale scenario”.

2. Mobiliteit – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Geen maatregelen geformuleerd		0	0	0
Besparing		0	0	0

Toelichting

Het mobiliteitsplan Verkeer bevat ambities en maatregelen gericht op een veilige, bereikbare en toekomstbestendige inrichting van het verkeerssysteem binnen de gemeente.

Maatregelen

Binnen het thema mobiliteit zijn geen maatregelen aangedragen die bijdragen aan een besparing in 2040. Wel wordt bij het thema Leefomgeving het Mobiliteitsplan gekoppeld aan de uitvoering binnen dit thema.

Opbrengst

Er wordt geen directie opbrengst verwacht, wel zal synergie met het thema Leefomgeving bijdragen aan een verwachte verlaging van de exploitatie of investeringskosten door koppelkansen met het MJOP enz.

3. Ruimte en wonen – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Afstoten of herbestemmen vastgoed		790	403	21
Herbestemmen reserve gebiedsontwikkeling Noordrand		0	0	0
Stoppen met subsidies		210	36	0
Besparing		1.000	439	21

Toelichting

Doel van het thema is het bouwen van woningen in elke kern met daarbij ruime aandacht voor sociale woningbouw. Behouden eigenheid karakters en aanzichten van de dorpskernen, buurtschappen en landschappen. Hierbij is aandacht voor cultureel erfgoed, kwaliteit woonomgeving en dus het bouwen van passende woningen.

Maatregelen

De gemeente bezit een groot aantal panden en objecten deels met een erfgoedkarakter. In de basisvariant worden deze zoveel mogelijk verkocht en dus trekt de gemeente zich terug als eigenaar en beheerder van erfgoedobjecten. De eenmalige verkoopopbrengsten en de structurele verlaging van onderhoudslasten dragen bij aan de bezuinigingsdoelstelling mits deze worden gebruikt voor de vorming van een kapitaallastenreserve. Een kanttekening is dat bij meerdere van deze panden de exacte opbrengsten nog niet zijn bepaald. De verkoop levert eenmalige inkomsten op en verlaagt de jaarlijkse onderhoudskosten.

Opbrengst

In een gunstig scenario waarbij voor de locaties een koper wordt gevonden, kan de besparing in het basisscenario ongeveer € 1 mln. bedragen en € 0,4 mln. in het tussenscenario in 2040.

4. Leefomgeving – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
“Buurt aan de lat” het verlagen van kwaliteitsniveau openbare ruimte		2.112	1.600	0
Afhandeling servicemeldingen (FIXI) verbeteren gecombineerd met “Buurt aan de lat”		512	256	0
Sluiten milieustraat Goedereede		97	97	0
Versoberen subsidies, buiten toiletvoorzieningen en huisvesting buitendienst.		301	118	9
Meerjarige onderbesteding		228	228	50
Besparing		3.250	2.299	59

4. Leefomgeving – toelichting basisscenario

Inleiding

Goeree-Overflakkee is een uitgestrekt eiland met een totaal oppervlak van ongeveer 422 km² en een landoppervlak van 261 km². In vergelijking met een gemiddeld Nederlandse gemeente ongeveer twee á drie keer zo groot. Daarmee is het te onderhouden areaal indrukwekkend zoals in de rapportage over fase 1 is gepresenteerd. In het IMBK is aangegeven wat de komende jaren nodig is om het areaal veilig, heel en schoon te houden.

Maatregelen

Openbare ruimte

Het onderhoud van de openbare ruimte wordt versoerd. Het kwaliteitsniveau wordt verlaagd van het huidige niveau naar niveau B en C. Inwoners krijgen de mogelijkheid om via eigen beheer de kwaliteit in hun buurt te verhogen als zij dat willen. De buitendienst wordt geconcentreerd op drie locaties in plaats van de huidige spreiding. Het baggerwerk wordt samen met het Waterschap Hollandse Delta efficiënter ingericht. Bij het beheer van gemeentelijke bezittingen zoals wegen en bruggen worden hogere risico's geaccepteerd, wat een besparing oplevert van € 50.000 tot € 100.000 per jaar. Meldingen van inwoners over de openbare ruimte worden niet meer direct opgelost, maar gebundeld en efficiënt afgehandeld door serviceploegen.

Overige maatregelen

De overige maatregelen zijn divers van aard zoals het stopzetten van subsidies voor "Groene tuinen" en het sluiten van de milieustraat in Goedereede. Daarnaast levert het verbeteren van de dienstverlening bij de serviceploegen buitendienst (FIXI) een forse bijdrage aan een mogelijke besparing in 2040.

Opbrengst

De totale opbrengst binnen dit thema bedraagt in 2040 in het basisscenario ongeveer € 3 mln. aflopend naar € 2,3 mln. in het tussenscenario. Het maximale scenario levert alleen een kleine bijdrage bij het deels afschaffen van de publieke toiletvoorzieningen.

5. Bedrijvigheid – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Invoeren betaald parkeren stranden en centrumgebieden op het eiland	Strandparkeren: risico/discussie rondom eigenaarschap van de gronden.	1.026	470	0
Bijdrage aan de reddingsbrigade inclusief effect op gebruik groen en blauwe vlaggen afschaffen of verlagen.		334	83	0
Verlagen bijdragen semi-openbare ruimtes en investeringsbudget gebiedsontwikkeling en samenwerking		243	153	0
Beperken of beëindigen bijdrage eilandmarketing en VVV		735	184	0
Overige maatregelen w.o. Herijking masterplan Havens		72	7	0
Aanpassen of maximeren dotatie reserve toeristenbelasting		600	200	0
Besparing		3.010	1.097	0

5. Bedrijvigheid – toelichting basisscenario

Inleiding

Met het thema Bedrijvigheid wil de gemeente inzetten op een stimulerend ondernemersklimaat, recreatie en toerisme eilandbreed meer in balans is en blijft en medewerking verlenen aan een toekomstbestendige landbouw en visserij.

Maatregelen

Toerisme en recreatie

De gemeente stopt met de blauwe vlag, groene wimpel en groene vlag op stranden en in de haven. De bijdrage aan de semi-openbare ruimte bij Ouddorp Duin wordt beëindigd. De gemeentelijke bijdrage aan de VVV en eilandmarketing wordt volledig stopgezet, inclusief de personele inzet. De financiering van de Reddingsbrigade wordt beëindigd en de jaarlijkse storting in de reserve toeristenbelasting vervalt.

Betaald parkeren

Invoeren betaald parkeren beperkt zich tot de gronden in eigendom. Invoeren van betaald parkeren bij stranden vergt onderhandelingen met de eigenaar van deze gronden. Wellicht dat onderhandelingen hierover positief uitvallen. De maximale bijdrage kent een bandbreedte tussen de € 470.000 en € 750.000.

Overig

De toeristenbelasting wordt jaarlijks deels aan een reserve toegevoegd en besteed ten goede van de recreatiesector. De gemeente treedt over de besteding van deze gelden in overleg met de Veero (Vereniging van Eigenaren en Exploitanten van Recreatieondernemingen). Het maximaleren van deze dotatie leidt tot een besparing. De basisvariant richt zich op het terugbrengen van de gemeentelijke rol en investeringen in de havens, het masterplan havens wordt herijkt, waarbij de aanpak per haven zoveel mogelijk wordt uitgesteld en gespreid, en alleen de variant 'basis op orde' wordt uitgevoerd.

Opbrengst

Deze maatregelen leiden in het basisscenario tot een besparing in 2040 van ongeveer € 3 mln en in het tussenscenario ongeveer € 1 mln.

Vitaal eiland

Detailtoelichting

6. Blijvend ontwikkelen – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Business case versoering onderwijsbeleid en leerlingzaken		219	0	0
Business case culturele centra	Versoberen of clusteren van culturele centra in de kernen.	117	31	31
Clustering bibliotheken en efficiënter Bieb op School	Minder toegang tot leesboeken voor kinderen.	145	72	0
Aanpassing afschrijving onderwijshuisvesting van 40 naar 50 jaar.	Op termijn zullen de onderhoudskosten toenemen van de oudere panden.	583	583	0
Businesscase clustering onderwijshuisvesting waaronder versoering naar normvergoeding, gezamenlijk huisvesten en opteren voor renovatie.	Scholen zullen een keuze krijgen soms samen te huisvesten of genoeg moeten nemen met "slechts" een renovatie.	0	0	-1.191
Besparing		1.064	686	-1.160

6. Blijvend ontwikkelen – toelichting

Inleiding

Focus van dit thema is het stimuleren van het behalen van een startkwalificatie voor jongeren mede door leesbevordering in het onderwijs en terugdringen van laaggeletterdheid (basisvaardigheden). Daarnaast wordt ingezet op motorische ontwikkeling het stimuleren van talentontwikkeling t.b.v. weerbaarheid van jongeren in het kader van welbevinden (OKO). Ten slotte het uitvoeren cultuureducatie in het onderwijs en het stimuleren van verbinding tussen kinderopvang, onderwijs en ondersteuning in samenspraak met Jeugdhulp, met als doel dat kinderen en jongeren deelnemen aan het onderwijs en in de samenleving.

Maatregelen

Locaties

De maatregelen in dit domein betreffen voornamelijk het terugdringen van het aantal locaties waar deze voorziening. De subsidies en bijdragen aan de samenwerkingsverbanden zullen kritisch worden bekeken en waar mogelijk worden teruggebracht.

Bibliotheken

Bij de bibliotheken wordt het aantal vestigingen teruggebracht van drie naar één centrale vestiging in Middelharnis, ondanks dat de Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob) drie tot vier locaties vereist en de huidige locaties recent met rijksmiddelen zijn gerealiseerd.

Schoolgebouwen

Bij de scholen wordt gekeken naar goedkopere oplossingen. Bij nieuwbouw wordt gekozen voor opknappen in plaats van compleet nieuw bouwen, en voor de eenvoudigste en goedkoopste uitvoering. Daarbij kijken we ook welke scholen op basis van vrijwilligheid samen in één gebouw kunnen worden gehuisvest om het aantal schoolgebouwen terug te brengen. Omdat de normbedragen nu al niet voldoende zijn om tegen marktconforme bedragen het werk uit te zetten, verwachten wij in de scenario's geen besparing.

Opbrengst

De maatregelen op dit thema kan in principe tot besparing leiden van een bedrag van ongeveer € 1 miljoen in 2040 volgens het basisscenario en € 686.000 in het tussenscenario.

7. Gemeenschapszin & soc. veiligheid – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Versoberen maatschappelijke initiatieven en projecten	Initiatieven zullen meer door de gemeenschap moeten worden opgepakt.	172	86	0
Versoberen cultuurpresentatie, -participatie en –product terug naar wettelijke basis	Externe financiering (subsidies) bijdragen tot de invulling van deze taakstelling.	638	160	0
Afstoten maatschappelijk vastgoed	Betreft een verder uit te werken puzzel waarbij afstoten moet leiden tot benutten van kansen, hogere bezettingsgraden door meer kruisbestuiving.	139	110	107
Besparing		949	356	107

Inleiding

In dit thema schenkt de gemeente aandacht aan initiatieven waarbij inwoners naar elkaar omzien doordat zij elkaar kennen en samen dingen doen.

Maatregelen

Een belangrijke maatregel is het aanpassen subsidieregeling Maatschappelijke initiatieven en projecten Goeree-Overflakkee in termen van co-financiering, verhouding inkomsten uit horeca en kaartverkoop. Bij initiatieven die betrekking hebben op de openbare ruimte de initiatiefnemer stimuleren om andere mogelijkheden van externe fondsen/subsidies te onderzoeken. Hierbij valt te denken aan speel- en ontmoetingsplaatsen en objecten zoals informatiepanelen naast andere ideeën. Daarnaast wordt taakstellend een bedrag toegevoegd waarbij wordt teruggegaan naar de wettelijke basis. Dit wordt later uitgewerkt in concrete maatregelen.

Opbrengst

De maatregelen kunnen in principe in 2040 € 949.000 opleveren in het basisscenario aflopend naar € 356.000 In het tussenscenario.

8. Gezondheid en welzijn – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Verlagen aantal zwembaden (tot geen in het basisscenario)	Voorbehoud gezien de fase waarin de aanbesteding nieuw zwembad zich bevindt.	2.421	694	0
Concentreren aantal sportaccommodaties zonder direct het aantal verenigingen te verlagen.	Voetbal: Van geen in het basisscenario tot concentratie is tussenscenario. In het maximaal scenario strikte toepassing normering KNVB.	1.307	455	170
Koppelen initiatieven uit AZWA en taakstelling vanuit de wettelijke basis voor dit domein		110	110	0
Versoberen initiatieven voor de jeugd zoals Kindpakket en overige subsidies.		645	213	0
Besparing		4.483	1.472	170

8. Gezondheid en welzijn – toelichting

Inleiding

Goeree Overflakkee kent een rijk verenigingsleven, ook buitensport. Zo zijn er voetbalverenigingen, tennisverenigingen, hockeyvereniging, korfbalvereniging, honk- en softbalvereniging en een atletiekvereniging (die onderdeel uitmaakt van een voetbalvereniging). Totaal kent de gemeente 22 verenigingsvoorzieningen buiten. Daarnaast is er een aantal initiatieven op het gebied van jeugd zoals het stimuleren vanaf de prezwangerschap op het maken van gezonde keuzes voor kinderen op het gebied van sport, beweging, voeding en opvoeding.

Maatregelen

De tussenvariant gaat uit van minder locaties voor sport, cultuur en onderwijs op het eiland. Het idee is dat voorzieningen worden samengevoegd op minder plekken, zodat de gemeente minder kosten heeft voor onderhoud en beheer. Dit betekent overigens niet dat het aantal verenigingen moet worden teruggebracht. Het aantal locaties en velden wordt bepaald op basis van het aantal sporters dat er gebruik van maakt waarbij we zoveel mogelijk aansluiten bij de KNVB-norm.

Er blijft nog maar één zwembad over op het eiland in het tussenscenario. Het besluit om één zwembad te sluiten was al eerder genomen en gaat in per 1 januari 2027. De sporthallen in de dorpen blijven wel bestaan omdat scholen deze nodig hebben voor hun gymlessen. Deze faciliteiten zijn vaak ondergebracht in multifunctionele accommodaties waar ook andere vormen van samenkomsten mogelijk zijn.

Ten slotte zal een aantal regelingen en initiatieven op het gebied van de jeugd en gezondheid worden versoerd of afgeschaft, afhankelijk van het scenario.

Opbrengst

De maximale opbrengst van deze maatregelen bedraagt € 4,5 mln in 2040 in het basisscenario en € 1,5 mln. in de tussenvariant.

9. De inwoner in regie – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Wijziging bekostiging bij langere trajecten AMW en SMW		265	132	0
Gebruik Wmo scootmobiels monitoren en indien van toepassing intrekken		38	14	0
Clientondersteuning MEE subsidie verlagen		325	14	0
Besparing		628	160	0

Inleiding

Het thema kenmerkt zich door het versterken van het netwerk van informele en formele ondersteuning zodat inwoners op een toegankelijke manier hulp kunnen vragen. Er wordt een aantal subsidies verstrekt door de gemeente binnen dit domein naast het verstrekken van voorzieningen.

Maatregelen

De maatregelen betreffen een versobering van bestaande regelingen en subsidies op het gebied van voorzieningen en clientondersteuning. De clientondersteuning wordt in het tussenscenario meer ontzien.

Opbrengst

De verwachting is dat de maatregelen in 2040 een bedrag van € 628.000 zullen opleveren in het basisscenario en € 160.000 in het tussenscenario.

10. Ondersteuning & zorg – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Korting op Wmo voor Hbh, Begeleiding en dagbesteding.	o.b.v. Wettelijke minimum eisen	1.029	514	0
Aanpassing Wmo o.b.v. Toekomstige wetwijziging w.o. Inkomensvoet.		706	706	0
Korting Wijkteams (preventie, MEE, uitvoeringsbudgetten enz.	o.b.v. Wettelijke minimum eisen	370	185	0
Maatregelen Jeugdzorg zoals aanpassing verordening, verlagen subsidies, verlaging verplichting ketenoverleg enz.	o.b.v. Wettelijke minimum eisen	724	696	0
Model re-integratie en besparing d.m.v. uitstroom		707	707	0
Opsporing en terugvordering zorgfraude in declaraties		198	198	0
Overige maatregelen Volksgezondheid, Wmo en ondersteuning		791	635	0
Verlaging of afschaffen subsidies partners		413	214	0
Structurele onderbesteding		919	919	919
Besparing		5.857	4.774	919

10. Ondersteuning en zorg – toelichting

Inleiding

Het thema Ondersteuning en zorg voor inwoners (volwassenen en jongeren) in een kwetsbare periode zodat er adequate en toegankelijk ondersteuning en zorg beschikbaar is voor iedereen. Dat doet de gemeente samen met partners zoals GGD Rotterdam-Rijnmond, GVC, Jeugdhulp Rijnmond en Stichting CJG Rijnmond. Het Wmo voorspelmodel geeft aan dat er de komende jaren door de vergrijzing het beroep op de voorzieningen toe zal nemen. Om beter te kunnen sturen is informatie nodig die vertaald kan worden naar betere modellen. De eerste stap is data ontsluiten per WMO-onderdeel voor het zoeken van 'knoppen' om grip te krijgen op de kosten, wetende dat voor principieel ingrijpen landelijke wetgeving nodig is. Binnen de huidige wettelijke kaders zoeken we versoering van de gemeentelijke + op de wettelijke taak. Dit geldt ook voor het domein van de Jeugdhulp.

Maatregelen

Binnen het sociaal domein wordt een reeks financiële en organisatorische maatregelen doorgevoerd om de uitgaven structureel te verlagen en de uitvoering toekomstbestendig te maken. Het gaat onder meer om **forse kortingen** op de budgetten voor de Wmo, Jeugdwet, wijkteams en volksgezondheid, bovenop eerder voorgestelde besparingen en gebaseerd op de wettelijke basis. Daarnaast worden kwaliteitseisen voor opleidingsniveaus binnen zowel de Wmo als de Jeugdhulp verlaagd, worden subsidies voor specifieke jeugdhulpondersteuning stopgezet en worden verplichtingen rondom ketenoverleg verminderd. Ook wordt de Wmo-verordening aangepast in lijn met toekomstige wetgeving, waaronder de introductie van een inkomens- en vermogenstoets.

Naast deze bezuinigingen wordt ingezet op **efficiëntere werkwijzen** en fraudebestrijding. Zo worden groepsgroottes bij begeleiding en dagbesteding verhoogd, wordt huishoudelijke hulp via een whitelabel-constructie of routegebonden toewijzing georganiseerd en worden maatwerkovereenkomsten tegen lagere tarieven afgesloten. Verder wordt geïnvesteerd in een verbeterd re-integratiemodel gericht op uitstroom, worden open inloop en ontmoetingsinitiatieven ingezet als preventieve voorzieningen. Ook de jeugdhulpverordening wordt aangepast, onder meer op het gebied van PGB-tarieven en vervoer. Ten slotte wordt begrotingsbreed een filter op onderbesteding binnen het sociaal domein toegepast.

Opbrengst

Versoering van dit beleidsveld kan in principe tot besparing leiden van een bedrag van ongeveer € 5,9 miljoen in 2040 volgens het basisscenario en € 4,8 mln. in het tussenscenario.

Duurzaam en innovatief eiland

Detailtoelichting

11. Duurzame ontwikkeling – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
11. Duurzame ontwikkeling	Met ingang van 2027 vindt bekostiging plaats via een BFU (bijzondere fondsuitkering). Deze kan deels breder worden ingezet.	500	0	0
Besparing		500	0	0

Duurzaam eiland - toelichting

Inleiding

Voor het uitvoeren van de wettelijke taken worden de bestaande middelen benut (met name CDOKE-middelen vanuit de Rijksoverheid via DU uitkering, wat naar verwachting binnenkort overgaat naar een bijzondere fondsuitkering. Totaal wordt de komende jaren hiermee ongeveer € 2,0 mln. per jaar besteed aan de energietransitie (huidige inzet). Dekking vindt plaats vanuit rijksmiddelen.

Maatregelen

De gemeente voert minder wettelijke taken uit op het gebied van de energietransitie en transitie naar een circulaire economie. De rijksmiddelen die de gemeente ontvangt voor de transitie vloeien gedeeltelijk terug in de algemene middelen. Dit levert een besparing op van € 0,5 mln (25% korting op budget). De verwachting is dat we de wettelijke doelstellingen halen in 2070. In de tussenvariant voert de gemeente maximaal de wettelijke taken uit op het gebied van de energietransitie en transitie naar een circulaire economie. Voor bovenwettelijke taken is binnen het budget geen ruimte. Voor aanvullende wensen is dat aan de samenleving zelf om in te vullen. Kansen zijn om subsidiemogelijkheden of cofinanciering van partners te verkennen om daarmee de gemeentelijke kosten te beperken. Ook kan er beroep worden gedaan op medeoverheden om de landelijke doelstellingen meer in overeenstemming te brengen met de daarvoor beschikbaar gestelde middelen (taken in balans met de beschikbare middelen). De verwachting is dat we de wettelijke doelstellingen halen in 2060.

Opbrengst

In het basisscenario kan daarvan € 500.000 worden afgeroomd als bijdrage aan het tekort. Het tussenscenario kent geen besparing en het maximale scenario zal aanvullende middelen van € 3 mln. nodig hebben.

Betrokken eiland

Detailtoelichting

12. Dienstverlening en participatie – scenario's 2040 voor organisaties van morgen

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Aanpassen openingstijden balie		13	6	0
Afschaffen gemeenteberichten		62	62	0
Afstoten oude raadhuis		97	97	70
Besparing		172	165	70

Maatregelen

De maatregelen betreffen voornamelijk de communicatie naar de inwoners en ondernemers over bestuurszaken. De besparing bestaat enerzijds uit het verlagen van directe kosten en anderzijds wordt hiermee capaciteit vrijgespeeld die anders kan worden ingezet. Tevens vervalt avondopening op donderdag in het basisscenario of de zaterdagopenstelling in het tussenscenario. Ten slotte zal worden overwogen het oude raadhuis af te stoten.

Opbrengst

De netto opbrengst, bijvoorbeeld na verrekening van de huuropbrengsten, van deze maatregelen bedragen € 171.700 in het basisscenario en € 165.300 in het tussenscenario.

13. Bestuurs- en kabinetszaken – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Schrappen of verlagen van het budget initiatiefvoorstellen gemeenteraad		36	18	0
Besparing		36	18	0

Maatregelen

De maatregelen betreft het intrekken van het budget voor het indienen van initiatiefvoorstellen door de gemeenteraad in het basisscenario en het halveren van het budget in het tussenscenario.

Opbrengst

Het terugdraaien van het budget voor initiatiefvoorstellen leidt tot een besparing van ongeveer € 28.000 in 2030 oplopend tot € 36.000 in 2040 voor het basisscenario en € 18.000 in het tussenscenario.

Organisatie en samenwerking

Detailtoelichting

A. Algemene dekkingsmiddelen – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Dividend Stedin en ZEH		-1.279	-1.279	-1.279
Herinvoeren hondenbelasting		379	379	0
Structurele onderuitputting kapitaallasten (afschrijvingen)		600	450	300
Besparing		-300	-450	-979

Maatregelen

De dividendverwachtingen zijn in deze prognose geactualiseerd. Zij zijn negatief voor 2040 in verband met de verkoop van de kerncentrale van ZEH. Verder levert de herinvoering van de hondenbelasting ongeveer € 379.000 op in 2040. De structurele onderuitputting van de kapitaallasten draagt in het tussenscenario € 450.000 bij aan het terugdringen van het tekort. Deze besparing komt voort uit het niet tijdig kunnen wegzetten van investeringsprojecten binnen de gemeente.

Opbrengst

De totale besparing op dit domein bedraagt voor 2040 daardoor ongeveer **negatief** € 450.000.

B. Uitgaande subsidies – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Schuiven met posten	Beperkte effecten maatschappelijk en meer grip op de subsidies en effecten.	PM	PM	PM
Bepikt toepassen hardheidsclausule	Effect varieert hoe ruim de uitzonderingen worden toegestaan.	PM	PM	PM
Striktere kaders, plafonds en doelmatigheidseisen	Er ontstaat meer grip op de subsidies en bewustwording binnen de beleidsafdelingen over de bijdrage van subsidies.	PM	PM	PM
Automatische termijnbewaking voor vaststellen van subsidies.	Betere grip op subsidieverstrekking en adequate verantwoording op de besteding.	PM	PM	PM
Besparing		PM	PM	PM

B. Uitgaande subsidies – toelichting

Inleiding

Het werkveld van uitgaande subsidies omvat alle genoemde thema's en programma's. Onderstaande maatregelen moet daarom worden gebruikt om de taakstellingen van deze thema's te realiseren. In een groot aantal gevallen zijn de maatregelen ook al in die thema's opgenomen.

Maatregelen

In dit scenario worden de subsidieprocessen aangescherpt. De hardheidsclausule wordt alleen nog toegepast als een te late aanvraag deugdelijk is gemotiveerd. Daarnaast worden striktere doelmatigheidseisen gesteld, zodat subsidies beter aansluiten bij beleidsdoelen. Naast striktere doelmatigheidseisen kan een cofinancieringseis ingevoerd, waarbij een deel van het subsidiabele bedrag wordt verleend, de rest moet bij derden worden aangevraagd. Er kunnen meer subsidieplafonds ingesteld, het wettelijk kader kan integraal toegepast worden en zo mogelijk worden verschillende regelingen samengevoegd. Tot slot zal automatische termijnbewaking ingevoerd om vaststellingsachterstanden weg te werken.

Opbrengst

Een groot deel van de besparingen op deze subsidies zijn al opgenomen in de bij de programmalijnen geformuleerde maatregelen. De besparing is daarom niet één op één in deze fase door te rekenen. De opbrengst is daarom als PM aangeduid.

C. Inkomende subsidies – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Aanvragen vanuit gemeente versterken	Door het opstellen van uitvoerings-programma's kan een beroep worden gedaan op Rijksmiddelen.	PM	PM	PM
Gemeenschap activeren – PLUS-aanpak	Het vergroot het zelf-organiserend en – financierend vermogen van de gemeenschap en verlaagt daarmee het beroep dat wordt gedaan op de gemeente.	PM	PM	PM
Basis op orde krijgen voor derden zoals governance enz.	Voorlichting hierover kan de zelfredzaamheid en leiden tot nieuwe of andere financieringsmogelijkheden.	PM	PM	PM
Besparing		PM	PM	PM

C. Inkomende subsidies – toelichting

Inleiding

Binnen de context van Samen Keuzes Maken is 'Subsidies PLUS' geen bezuinigingsmaatregel. Het biedt wel een perspectief om anders aan te kijken tegen de financieringsuitdagingen. Er is meer mogelijk als de focus van inkomende subsidies vanuit een andere en bredere invalshoek wordt aangepakt. Het is in de kern ook niet complex maar vraagt wel om een zelfkritische houding ten aanzien van de eigen inzet van personeel en middelen. Werk je uitvoerend en blijvend mee voor plannen van ondernemers en bedrijven óf creëer je een werkmodel dat het mogelijk maakt dat men **zelfsturend, zelf-organiserend** en **zelf-financierend** zaken ter hand neemt.

Maatregelen

Aanvragen vanuit gemeente versterken: Er is een veelheid aan regelingen waar de gemeente een beroep op kan doen. Voorwaarde is vaak dat er een uitvoeringsprogramma is voor dat betreffende beleidsterrein. Deze zijn echter niet altijd aanwezig of verouderd waardoor de gemeente middelen misloopt. Daarnaast vraagt het om over de schutting van de domeinen heen te kijken. Het traject SKM laat zien dat dit kan en als stimulerend wordt ervaren.

Gemeenschap activeren: Particulieren, stichtingen, verenigingen en ondernemers kunnen zelf ook een beroep doen op landelijke subsidieregelingen maar weten niet altijd de weg. Door hen hierbij te ondersteunen kunnen gemeentelijke doelstellingen worden gerealiseerd zonder dat daar gemeentelijke middelen voor nodig zijn. Het vergroot het zelf-organiserend en –financierend vermogen van de gemeenschap en verlaagt daarmee het beroep dat wordt gedaan op de gemeente.

Basis op orde krijgen: Naast de gemeente moeten ook derden (de hiervoor genoemde organisaties) aan een aantal criteria voldoen willen zij in aanmerking komen voor subsidies. Denk aan een juridische entiteit, code of governance, evt. Een ANBI-status, jaarverslagen, voldoen aan wettelijk vastgelegde governance-regels. enz. Zoals ook bij uitgaande subsidies is geconstateerd lukt dat niet altijd. Voorlichting hierover en implementatie zal de zelfredzaamheid vergroten. Dit stelt organisaties daarmee in staat te werken aan nieuwe en andere financieringsmogelijkheden (o.a. fondsenwerving).

Opbrengst

Het vergroten van inkomende subsidies, zowel door de gemeente als via de PLUS-aanpak, vraagt om het gericht vrijmaken van beperkte middelen binnen bestaande budgetten. Deze inzet fungeert als vliegwiel, waarbij een relatief kleine gemeentelijke bijdrage wordt gebruikt om aanvullende externe financiering aan te trekken. Het betreft daarmee een strategische herschikking van middelen, gericht op het realiseren van een hefboomeffect en het vergroten van de totale financieringsruimte.

D. Personele lasten – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Bij verlaagde ambities is op termijn, na implementatie van de maatregelen, een besparing mogelijk op de ambtelijke formatie.	Afhankelijk van de implementatie van de maatregelen.	PM	PM	PM
Besparing		PM	PM	PM

Belastingen en heffingen

Detailtoelichting

E. Belastingen – scenario's 2040

Maatregel (bedragen in € 1.000)	Effect	Basisscenario	Tussenscenario	Maximaal scenario
Ontwikkeling woonlastendruk - Afvalstoffenheffing	Verhoging zal mogelijk leiden tot een toename van oninbaarheid en wellicht afvaldumping.	0	1.525	1.525
Ontwikkeling woonlastendruk - OZB-woningen	Verhoging zal gevolgen hebben voor de woningmarkt op Goeree-Overflakkee als geheel.	0	2.418	8.000
Ontwikkeling woonlastendruk - OZB-niet-woningen	De verhoging zal gevolgen hebben voor de economische aantrekkelijkheid van het eiland voor bedrijven en instellingen.	0	3.100	4.700
Toeristenbelasting	Minder aantrekkelijk maken van het eiland voor toeristen en dus druk op de sector.	0	974	2.375
Besparing		0	8.017	16.600

E. Belastingen – toelichting

Inleiding

De belastingcapaciteit van de gemeente Goeree- Overflakkee heeft ruimte om de belastingdruk te verhogen. In 2026 wordt al een aantal verhogingen doorgevoerd waardoor de gemiddelde lastendruk stijgt van € 937 naar € 1.010 in 2026. De volgende maatregelen zijn hierop aanvullend.

Maatregelen

In het tussenscenario stijgen de woonlasten de komende jaren met gemiddeld € 276 per huishouden, wat in 2029 een extra opbrengst van ruim € 3 miljoen oplevert. Deze stijging komt voort uit twee onderdelen: de afvalstoffenheffing groeit naar 100% kostendekkendheid (gemiddeld € 491 per huishouden), en de OZB voor woningen wordt verhoogd richting het landelijk gemiddelde. De rioolheffing blijft op € 242 en biedt geen ruimte voor extra opbrengsten, omdat deze al volledig kostendekkend is.

Voor de OZB op niet-woningen wordt toegegroeid naar het landelijk gemiddelde tarief van 0,57%, waar de gemeente nu op 0,28% zit. Dit betekent een verdubbeling van de lasten voor ondernemers en levert in 2029 circa € 2,4 miljoen extra op. Deze maatregel compenseert ook de korting die de gemeente nu ontvangt op de Algemene Uitkering doordat het tarief ver onder het landelijk gemiddelde ligt.

Voor de toeristenbelasting wordt in het tussenscenario gekozen voor een jaarlijkse verhoging van € 0,10 per overnachting. In 2040 zou het tarief dan € 3,40 bedragen, met een extra opbrengst van circa € 974.000. De forensenbelasting levert bij gelijkblijvende aantallen circa € 35.000 extra op. Hierbij wordt wel gewaarschuwd dat de gemeente al sterk afhankelijk is van toeristische belastinginkomsten, wat bij een externe schok financiële risico's met zich meebrengt.

Ontwikkeling woonlastendruk	Belastingdruk		Verschillen	
	2026	2029	€	%
- OZB	€ 437,75	€ 553,75	€ 116,00	26,50%
- rioolheffing (eigenaren)	€ 210,00	€ 242,00	€ 32,00	15,24%
- afvalstoffenheffing	€ 363,00	€ 491,00	€ 128,00	35,26%
>> verschillen (totaalniveau)	€ 1.010,75	€ 1.286,75	€ 276,00	27,31%
*** De landelijk gemiddelde woonlasten bedragen € 1.053,- (bron: Coelo 2025).				

E. Belastingen – toelichting

Ontwikkeling woonlast	2026	2029	2030	2035	2040	
- OZB	€ 437,75	€ 553,75	€ 567,59	€ 642,18	€ 726,57	
Procentuele stijging tov 2026		26%	30%	47%	66%	
- riolheffing (eigenaren)	€ 210,00	€ 242,00	€ 248,05	€ 280,65	€ 317,52	100% kostendekkend
- afvalstoffenheffing	€ 363,00	€ 491,00	€ 503,28	€ 569,41	€ 644,23	100% kostendekkend
	€ 1.010,75	€ 1.286,75	€ 1.318,92	€ 1.492,24	€ 1.688,33	
Procentuele stijging tov 2026		27%	30%	48%	67%	
** na 2029 stijging tarief met 2,5% aansluitend met indexatie 2040 variant						

Ontwikkeling OZB niet woningen	2026	2029	2030	2035	2040	
- OZB nw - eigenaar	€ 401,45	€ 786,25	€ 805,91	€ 911,81	€ 1.031,63	
Procentuele stijging tov 2026		96%	101%	127%	157%	
- OZB nw - gebruiker	€ 290,98	€ 598,25	€ 613,21	€ 693,79	€ 784,96	
Procentuele stijging tov 2026		106%	111%	138%	170%	
	€ 692,43	€ 1.384,50	€ 1.419,11	€ 1.605,60	€ 1.816,58	
Procentuele stijging tov 2026		100%	105%	132%	162%	
** na 2029 stijging tarief met 2,5% aansluitend met indexatie 2040 variant						

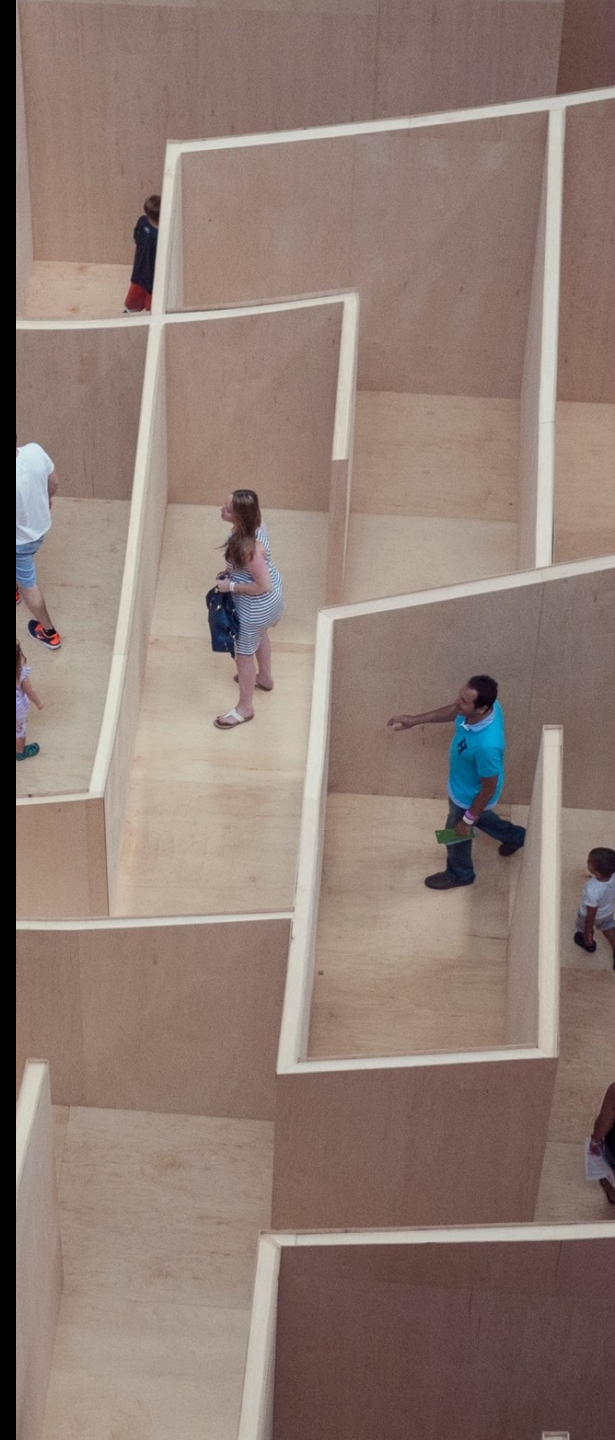
Opbrengst

Totaal wordt in het tussenscenario een verhoogde opbrengst van € 8 mln. voor 2040 geprognosticeerd. Dit is een verhoging van ongeveer 67% ten opzichte van de huidige opbrengst (excl. riolheffing die al kostendekkend is).

Bijlage 2. Verantwoording

Wat we hebben gedaan

Opdracht van de Raad

Opdracht

In de startnotitie en de opdracht vanuit uw raad is de volgende opdrachtoomschrijving opgesteld:

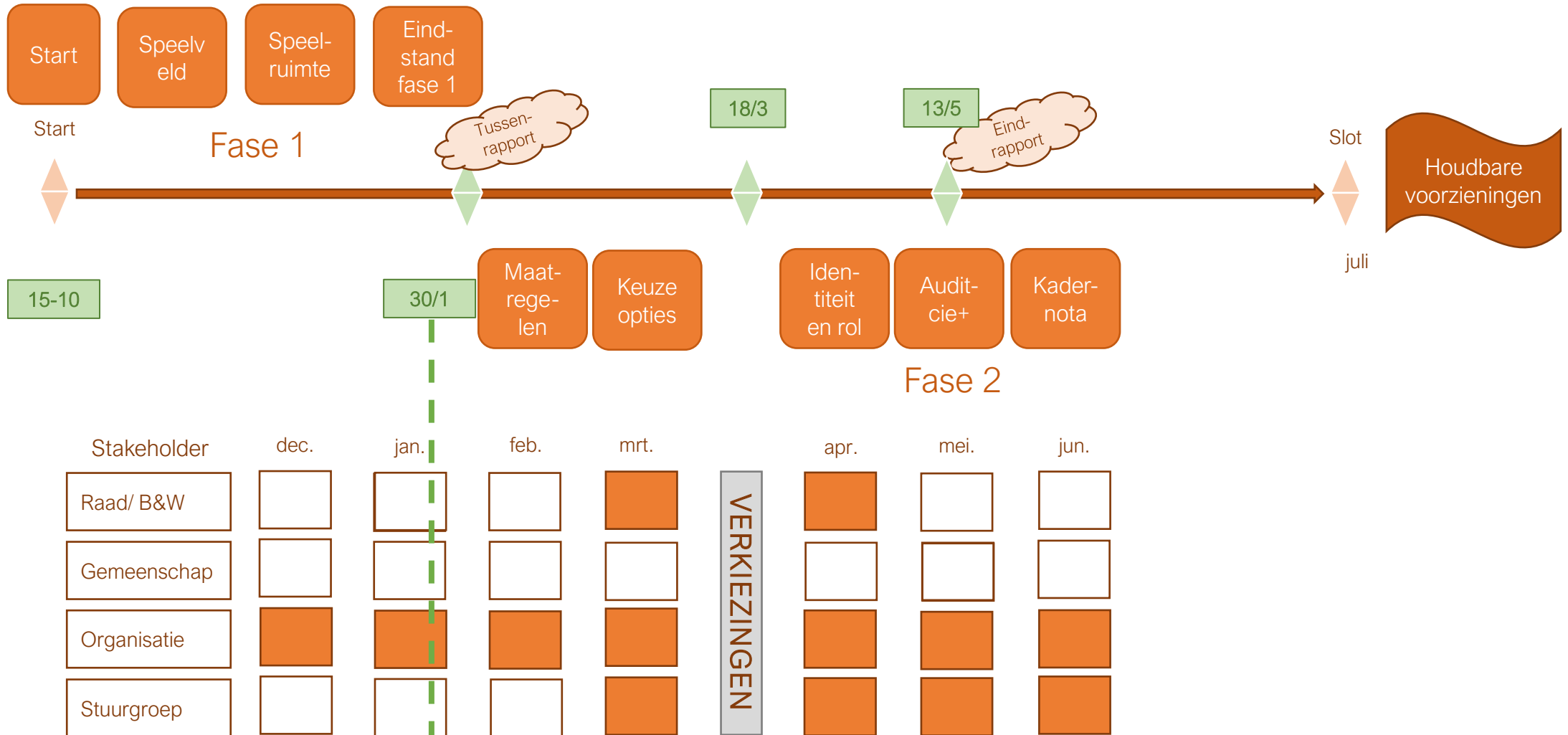
1. Kom met een **inventarisatie van de aanwezige voorzieningen** in de gemeente;
2. Breng in beeld welke **kosten en opbrengsten** met instandhouding en vervanging van deze voorzieningen op de kortere en langere termijn (2040) gemoeid zijn;
3. Vergelijk **de** gemeente Goeree-Overflakkee op de punten 1 en 2 met **soortgelijke gemeenten** en breng de verwachte demografische ontwikkeling in kaart;
4. Breng de **kansrijkheid** in beeld om een substantiële bijdrage te doen aan een evenwichtiger begroting door keuzes te maken in de geïnterpreteerde voorzieningen.
5. Kom met een **visie op de gewenste roldefiniëring** van de gemeente ('waar zijn we van');
6. Werk deze visie uit in **scenario's ('keuzeopties')** langs de lijnen van integraliteit en clustering, gemeenschapszin, samenredzaamheid en vitaliteit van de kernen;
7. Kom met een **inhoudelijk voorkeursscenario** ('waar willen we naartoe').

Dit rapport betreft de laatste drie opdrachten die hiervoor zijn geformuleerd. Fase 1 is afgesloten (opdracht 1 tot en met 4) en gepresenteerd aan de auditcie+ op 26 februari 2026.

Planning

De oorspronkelijke planning was om voor de verkiezingen de uitwerkte scenario's voor te leggen aan de auditcie+. Deze planning is niet gehaald noch is deze, na rijp beraad, wenselijk bevonden. De bevindingen uit deze rapportage zullen aan het nieuwe college worden meegegeven en als voorstel aan uw raad worden voorgelegd bij de besluitvorming rond de kadernota 2027-2030.

Uitvoering in tijd

Uitvoering

Bij de start van het project is met leden van de stuurgroep, projectgroep en werkgroep gekeken naar de aanpak en hoe wij in dit complexe project met elkaar omgaan. Daarop is de **werkgroep gevormd**. In een aantal sessies is vervolgens gewerkt aan de opdracht. In fase 2 is deze werkgroep uitgebreid met een aantal mensen in de tweede ring. Dit waren beleidsambtenaren op specifieke terreinen, specialisten en leidinggevenden. Met hen zijn twee snelkookpansessies gehouden en daarnaast zijn zij actief bevraagd door de werkgroep.

Integrale inventarisatie

Een integrale inventarisatie van alle binnen de gemeente aanwezige voorzieningen bleek in fase 1 van dit onderzoek niet zinvol. De focus is vervolgens gelegd op voorzieningen van het eiland en die van de kernen in relatie tot een **achtal voorzieningen** die hiernaast genoemd zijn. In fase 2 is echter, mede op verzoek van de auditcommissie+ de uitwerking toch weer verbreed. Er is gewerkt aan een vijftal sporen die integraal de gemeentelijke beleidsthema's en begroting dekten. De sporen zijn 1. eiland- en district-brede koppelkansen, 2. dorpsprofielen, 3. belastingmaatregelen, 4. begrotingsbrede filter en 5. realistische planning en realisatie.

Benchmark referentiegemeenten

Ook bleek de benchmark meer richting nodig te hebben. De afgelopen jaren is Goeree-Overflakkee vaak vergeleken met andere gemeenten. De provincie Zuid-Holland heeft een Taakveldanalyse uitgevoerd, Berenschot een benchmark formatie en kosten, Vensters op Bedrijfsvoering heeft bedrijfsvoering bekeken en op het sociaal domein heeft Lorenz de leefbaarheid onderzocht.

Door de werkgroep is voorgesteld om **referentiegemeenten** te vinden die kunnen dienen als inspiratie voor maatregelen en niet zozeer om Goeree-Overflakkee mee te gaan vergelijken. Dit zijn gemeenten met soortgelijke karakteristieken zoals; landelijk, groter grondgebied, meerdere dorpskernen enz. enz. In deze rapportage over de eerste fase belichtten wij nogmaals enkele voorbeelden uit deze gemeenten.

Betrokkenheid organisatie, raad en gemeenschap

Aanhaken ambtelijke organisatie

In deze fase is een ambtelijke stuurgroep aan de projectorganisatie toegevoegd. Wij merkten dat de aanhaking van de ambtelijke organisatie achterbleef waarop besloten is de directie de rol te geven van ambtelijke stuurgroep. Aanvullend zijn door PRCS in een aantal sessies de teamleiders geïnformeerd over het traject, wat dit betekent voor de inzet van de ambtelijke capaciteit tijdens en na fase 2 en wat de mentaliteit behoort te zijn van een gemeente die flink moet bezuinigen. De in het college en de raad benoemde pauzeknop is zo'n voorbeeld.

Rol van de auditcie⁺ en raad

In de bespreking van 8 januari 2026 heeft de auditcommissie⁺ voorgesteld dat zij het gremium is waarmee de projectorganisatie aan de slag blijft en gaat. In fase 2 heeft de projectorganisatie op 26 februari 2026 een werksessie met de auditcie⁺ belegd om invulling te geven aan de vraag welke maatregelen kansrijk zijn. Na de verkiezingen zal in de nieuwe samenstelling van het bestuur door het college van B&W op basis van deze rapportage een aantal scenario's aan de raad worden voorgelegd om invulling te geven aan de meerjarige financiële opgave. Dit is vergezeld van een voorkeursvariant inclusief welke afwegingen het college heeft gemaakt. Deze scenario's betreffen naast voorzieningen, ook inkomsten en overige maatregelen zoals gemeld in de sporen. Dit is op 13 mei 2026 besproken in de auditcie⁺, waar u bent meegenomen in de voortgang van het onderzoek.

In gesprek met sleutelpersonen

Het bedenken van oplossingen voor een olopemd tekort van de gemeente, dat de gemeenschap gaat raken, zou je samen met de gemeenschap moeten willen doen. Maar wel op het juiste moment en met een bewuste keuze met wie je het gesprek voert. Er is voorgesteld om met een beperkte groep van sleutelpersonen – mensen die boven hun eigen belang kunnen uitstijgen en zicht hebben op een deel van de gemeenschap – in gesprek te gaan. Bij de uitwerking (implementatie) van de maatregelen van fase 2 zal door de gemeente in gesprek worden gegaan met meedenkers. Zij kunnen, nadat de raad de kaders heeft vastgesteld, meedenken en –werken aan een concrete invulling van het gekozen scenario. Dit is in het hoofdstuk 6. Inbedding toegelicht.

Bijlage 3. Context

Duiding van het tekort

Waar komt Goeree-Overflakkee vandaan?

Na de fusie tot de huidige gemeente in 2013 is stevig bezuinigd om financiële ruimte te maken. Doordat alle dorpen hun voorzieningenniveau nagenoeg hetzelfde hielden en de ambities van de gemeente niet in de pas liepen met de inkomsten van de gemeente op lange termijn, loopt het tekort naar de toekomst fors op. In feite is er nog lang geredeneerd vanuit de verschillende onderdelen (de dorpen), in plaats vanuit het geheel (het eiland).

Nog niet genoeg de blik naar voren

Die redenatie is ook merkbaar bij het maken van deze rapportage: er zijn veel verschillende goede visies, sterke bestuurlijke besluiten en mooie plannen. Ze zijn echter beperkt in verbinding met elkaar gebracht omdat centrale sturing ontbreekt. En ga er maar aan staan: een sterke gemeenschapszin in elk dorp vertaalt zich natuurlijk ook in alle lagen en verantwoordelijkheden van de gemeente. Een gezamenlijk inzicht en gevoel – binnen en buiten het gemeentehuis – dat het anders moet en kan, is daarom nodig om het goede te behouden en financieel gezond te zijn. Zodat het verwachte tekort van € 16 miljoen in 2040 is weggewerkt.

De scenario's hiervoor

Er is al veel bereikt. In de vorige scenario's is een groot aantal maatregelen genomen om de begroting voor 2026 en 2027 sluitend te krijgen. Met veel creativiteit en ook in zet van het surplus van onze algemene reserve. Er is een 20-tal maatregelen doorgeschoven naar scenario 4. Denk hierbij aan kostendekkend maken van sommige voorzieningen, versoberen onderhoudsniveaus, clustering of het beëindigen van subsidies aan instellingen of verenigingen. In deze rapportage fase 2 van dit scenario zijn deze verder uitgewerkt.

De kern van scenario 4

Moeilijke keuzes komen nu. In de doorrekening zien we dat de helft van het tekort wordt veroorzaakt door de lopende begroting en de helft door ambities die nog gerealiseerd moeten worden. In deze fase van dit scenario hebben we geïnventariseerd: wat is er, wat kost het, wat is kansrijk en welke inspiratie halen wij uit andere gemeenten? En nu wat moet er gebeuren, wat zijn de maatregelen, hoe realiseren we gezonde ambities tegen een duurzame begroting? Dat is de kern van deze rapportage.

Focus van het verwachte tekort (geactualiseerd 11/25)

Financieel meerjarenperspectief 2026-2040							
	2028	2030	2032	2034	2036	2038	2040
Saldi Begroting 2026	-7,330,500	-8,217,400	-8,226,400	-8,236,100	-8,246,200	-8,256,700	-8,267,800
1. Investeringsparagraaf 2026 - investeringen vanaf jaarschijf 2029							
Gebiedsontwikkeling (structureel investeringsbudget)	-	21,500	64,500	107,500	150,500	150,500	150,500
Integraal Maatschappelijk Beheer Kader (IMBK)	-	792,200	1,584,400	2,376,600	2,869,800	3,363,000	3,856,200
Subtotaal 1.	-	813,700	1,648,900	2,484,100	3,020,300	3,513,500	4,006,700
2. Posten nog niet verwerkt in MJB 2026-2029 - voor zover bekend							
Aanpassingen bestaand wegennet Middelhamis	-	-	-	-	-	-	-
Kunstwerkenbeheerplan / Masterplan havens(oorspronkelijk pl	-92,000	576,600	1,080,800	1,596,000	1,892,400	1,854,600	1,816,800
Visieontwikkeling centrum Middelhamis-Sommelsdijk	-	-	-	-	-	-	-
IHP - fase 1b - Huisvesting Passend Onderwijs	-	325,000	325,000	325,000	325,000	325,000	325,000
IHP - fase 2 incl. afrondende voorzieningen	-	107,500	595,500	595,500	595,500	595,500	595,500
IHP - fase 3	-	193,200	544,600	708,700	964,300	956,300	948,300
Subtotaal 2.	-92,000	1,202,300	2,545,900	3,225,200	3,777,200	3,731,400	3,685,600
Totaal mutatie lasten en baten	-92,000	2,016,000	4,194,800	5,709,300	6,797,500	7,244,900	7,692,300
Prognose saldi meerjarenbegroting 2026-2040	-7,238,500	-10,233,400	-12,421,200	-13,945,400	-15,043,700	-15,501,600	-15,960,100

De urgentie van het financiële tekort geduid

Het tekort loopt op tot **€ 16 miljoen in 2040**. Hierbij zijn de effecten van een aantal ontwikkelingen nog niet volledig verdisconteerd. Denk aan de demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing, de te nemen maatregelen van het nieuwe kabinet op bijvoorbeeld het sociaal domein of de gevolgen van de netcongestie.

Hoeveel is € 16 miljoen?

Om een indicatie te geven wat dit tekort is ten opzichte van de huidige gemeentelijke begroting noemen we wat referentiegetallen :

- Het tekort is t.o.v. de huidige begroting 8%. De beïnvloedbaarheid van de gemeentebegroting is over het geheel genomen ca. 15-20% (ROB, VNG, Berenschot); hier dus tussen de € 30 en de € 40 miljoen. Om het tekort te dichten is dan **40- 50% van de beïnvloedbare ruimte** nodig.
- T.o.v. de uitgaven: de gemeente geeft in 2040 € 18 miljoen uit aan **Wmo** en € 22 miljoen aan **Jeugdzorg**.
- T.o.v. de inkomsten: de OZB opbrengsten (woningen) bedragen in totaal € 13,8 miljoen. Met **een OZB stijging van 100%** tot 2040 is het gat nog niet dicht.
- Het vrije deel van de Algemene Reserve bedraagt € 42 miljoen per 2028. Met de huidige tekorten en zonder de koers te verleggen staat de gemeente **binnen een paar jaar onder verscherpt toezicht**.

Kortom, het tekort is aanzienlijk en de maatregelen zullen dat reflecteren.

